

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**Έργο: «Έρευνα και ολοκληρωμένη παρέμβαση για την κοινωνική ενσωμάτωση μιας μείζονος κοινωνικά ευάλωτης ομάδας: ψυχολογικό προφίλ/ ψυχοπαθολογία, προφίλ δεξιοτήτων, διάγνωση αναγκών και ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη προς την επαν-ενσωμάτωση των «νέων ανθρώπων εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (NEETs)»
EEA Grants/GR07-3757**

ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

<http://neets2.soc.uoc.gr/>

Νίκος Παπαδάκης,
Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ε.Υ. Πράξης

Νίκος Φωτόπουλος,
ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ & ΠΔΜ
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πράξης

Αργύρης Κυρίδης
ΑΠΘ & ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ
Αν. Ε.Υ. Πράξης

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε

ΜΕΡΟΣ Α:
Το Έργο ΕΕΑ Grants/GR07-3757 με μια ματιά

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε

1.Το Έργο με μια ματιά I

- Η προγενέστερη σχετική έρευνα της κοινοπραξίας ΚΕΑΔΙΚ/Π.Κ., ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, ΙΗΔΛ/ΙΤΕ και GPO με τίτλο «Βαρόμετρο Απόντων: Οι NEETs στην Ελλάδα» {με ΕΥ τον Νίκο Παπαδάκη, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από τη ΓΓΕΤ, στο πλαίσιο του Προγράμματος ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΕΣΠΑ- Ε. Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ II), ΠΕΠ Μακεδονίας – Θράκης, ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, ΠΕΠ Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας – Ηπείρου, ΠΕΠ Αττική)}, υπήρξε μία εκ των πρώτων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ερευνών εθνικής κλίμακος για το φαινόμενο των NEETs. Ανέδειξε μεταξύ άλλων ζητήματα προς περαιτέρω αναλυτική διερεύνηση και πρακτική απόκριση, όπως τα αυξημένα επίπεδα άγχους στους Έλληνες NEETs, την εξαιρετικά μειωμένη συμμετοχή των Ελλήνων NEETs στην κατάρτιση και τις διευρυμένα αρνητικές στάσεις των NEETs για στην λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, την αποτελεσματικότητα της κατάρτισης και τη σύνδεση αμφοτέρων με την αγορά εργασίας (βλ. αναλυτικά Παπαδάκης 2013β, Drakaki, Papadakis, Kyridis, Papargyris 2015: 240-254 και Kotroyannos, Lavdas, Papadakis et al 2015: 268- 279). Μεταξύ άλλων η συγκεκριμένη έρευνα κατέδειξε ότι οι Έλληνες NEETs αποτελούν μια ετερογενή και κοινωνικά όσο και ψυχολογικά ευάλωτη ομάδα.
- Τούτων δοθέντων, το πρόσφατο ερευνητικό Έργο “NEETs2” (EEA Grants/ GR07- 3757), το οποίο ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2016 και υλοποιήθηκε από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (συντονίζων φορέας), το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας & Τεκμηρίωσης (ΚΕΠΕΤ) του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΚΕΑΔΙΚ) του Πανεπιστημίου Κρήτης, επιχείρησε μεταξύ άλλων (μέσω τριγωνοποιημένης μεθοδολογικής στρατηγικής έρευνας): **α)** την ανάλυση του ψυχολογικού προφίλ των NEETs (και τη σχετική κατηγοριοποίηση τους βάσει επιμέρους χαρακτηριστικών) και τη χαρτογράφηση πιθανών συσχετίσεων ανάμεσα στην υπαγωγή στην κατάσταση NEET και στην ύπαρξη ψυχοπαθολογικών διαταραχών, **β)** την παραμετροποιημένη αποτύπωση των επιπτώσεων της κρίσης στις επείγουσες διαστάσεις της βιοτικής τροχιάς των νέων γενικότερα και ειδικότερα των NEETs, **γ)** την διάγνωση και ανάλυση των αναγκών των NEETs σε δεξιότητες μέσω της χαρτογράφησης του προφίλ δεξιοτήτων τους και της συνακόλουθης ταξινομικής κατηγοριοποίησης τους και
- **δ)** την ερευνητικά εδραιωμένη ανάπτυξη προγραμμάτων για την κατάρτιση-reskilling και την ψυχολογική υποστήριξη των NEETs, των νέων δηλαδή ανθρώπων που απέχουν από τα βασικά πεδία θεσμικής μέριμνας του κοινωνικού κράτους και ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά ευάλωτοι στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα ευρήματα της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας εθνικής κλίμακος οδήγησαν στην ανάπτυξη προγράμματος ολοκληρωμένης παρέμβασης, στην κατεύθυνση της επαν-ενσωμάτωσης τόσο των NEETs όσο και ευρύτερα των νέων ανθρώπων, στους οποίους σωρεύονται συστατικά στοιχεία κοινωνικής ευπάθειας (βλ. αναλυτικά Παπαδάκης, Κυρίδης & Φωτόπουλος 2016 και <http://neets2.soc.uoc.gr/>).

1.Το Έργο με μια ματιά II

- Ως μια κοινωνικά ευάλωτη ομάδα, οι NEETs αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού καθόσον δεν συμμετέχουν στις κοινωνικές δομές.
- Ως εκ τούτου, το παρόν ερευνητικό έργο εστίασε μεταξύ άλλων στην *ψυχολογική παράμετρο αυτών των νέων ανθρώπων με σκοπό την χαρτογράφηση της σχέσης Ελλήνων NEETs και ψυχοπαθολογίας και την κατανόηση του ψυχολογικού τους προφίλ μέσω ποσοτικής έρευνας εθνικής κλίμακος, ώστε να δομηθεί το ψυχολογικό προφίλ του Έλληνα NEET και να απολήξει σε ερευνητικά εδραιωμένες διακριτές υπο-κατηγορίες.*
- Επιπρόσθετα διερευνήθηκαν, *μέσω ποσοτικής έρευνας εθνικής κλίμακος, οι επιπτώσεις της κρίσης στις μείζονες συγκροτησιακές συνιστώσες της βιοτικής τροχιάς των Neets, και συνακόλουθα ζητήματα που σχετίζονται με τις απόψεις τους για το Κοινωνικό Κράτος και τους θεσμούς του, την κατάρτιση, την οικονομία και την αγορά εργασίας, όπως και ζητήματα πολιτικής συμπεριφοράς, δημόσιας εμπιστοσύνης (public trust) και κοινωνικού αποκλεισμού/ ενσωμάτωσης.*

Σημείωση: Η ποσοτική έρευνα διεξήχθη σε δείγμα αντιπροσωπευτικό του ελληνικού πληθυσμού σε πανελλαδικό επίπεδο και αφορούσε νέους και νέες ηλικίας 15-24 ετών. Το μέγεθος του δείγματος που προέκυψε ήταν **2.769 άτομα** στο **σύνολο των 13 Διοικητικών Περιφερειών** με **ελάχιστο δείγμα ανά Διοικητική Περιφέρεια**, έτσι ώστε να υπάρχει ικανοποιητική αντιπροσώπευση από όλες τις κοινωνικές και δημογραφικές ομάδες του εξεταζόμενου πληθυσμού. Η έρευνα ήταν ποσοτική και διεξήχθη με τη μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων και με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, στο οποίο περιλαμβάνονταν ερωτήσεις κλειστού τύπου, συμπεριλαμβανομένων των δημογραφικών ερωτήσεων.

1.Το Έργο με μια ματιά III

- Στη συνέχεια η έρευνα προχώρησε σε εκτεταμένη διάγνωση αναγκών (needs assessment) σε εθνική κλίμακα, μέσω ποιοτικής έρευνας.
- Λαμβάνοντας υπόψη τη θεμελιώδη λειτουργία της κατάρτισης ως ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης (άρα και δυνάμει ενσωμάτωσης) και την ήδη διαπιστωμένη εξαιρετικά περιορισμένη συμμετοχή των NEETs σε προγράμματα κατάρτισης και την (σε ιδιαίτερα μεγάλη έκταση) απόφαση όσων έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης περί πλήρους αναποτελεσματικότητάς της, *αξιοποιήθηκαν μεικτές ερευνητικές μέθοδοι χρησιμοποιώντας τριγωνοποιημένη ερευνητική διαδικασία, με τα εξής εργαλεία συλλογής δεδομένων: α) ημι-δομημένες συνεντεύξεις, β) check lists και γ) ομάδες εστίασης (focus groups) για την δόμηση του προφίλ δεξιοτήτων των Ελλήνων NEETs με αποτυπωμένες τις ανάγκες τους σε δεξιότητες.*
- Τα προαναφερθέντα ερευνητικά δεδομένα οδήγησαν, αφενός στην ανάπτυξη προγράμματος στοχευμένης κατάρτισης-reskilling των Neets, με βάση το προφίλ δεξιοτήτων τους όσο και τις δυνατότητες και ανάγκες τους, ανά ταξινομική κατηγορία (υπό-ομάδα) κι αφετέρου στην συγκρότηση προτεινόμενης δέσμης στοχευμένων δράσεων ψυχολογικής υποστήριξης τους. Επί της ουσίας η έρευνα απέληξε στη συγκρότηση πρότασης προγράμματος ολοκληρωμένης παρέμβασης, στην κατεύθυνση της επαν-ενσωμάτωσης της συγκεκριμένης κοινωνικά ευάλωτης ομάδας.

Σημείωση: Η ποιοτική έρευνα περιλάμβανε **71 ημιδομημένες συνεντεύξεις, 96** (51% γυναίκες) υποκείμενα που συμπλήρωσαν **check lists** και **2 focus groups των 5 ατόμων** (με σύνολο συμμετεχόντων 6 άνδρες και 4 γυναίκες).

2.Η Δομή του Έργου Ι

Το Έργο “Neets2”, συγκροτήθηκε από τα κάτωθι 7 Πακέτα Εργασίας και 22 Παραδοτέα.

ΠΕ1 Θεωρητική θεμελίωση και βιβλιογραφική ανασκόπηση, βασισμένη τόσο στην ελληνική όσο και στη διεθνή βιβλιογραφία, σε ελληνικά και διεθνή κείμενα πολιτικής, επίσημα δεδομένα και ευρήματα σχετικών ερευνών

- Π1.1. Report Ανασκόπησης βιβλιογραφίας και Θεωρητικό Πλαίσιο βασισμένο σε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές

ΠΕ2: Ανάπτυξη της μεθοδολογικής στρατηγικής της προτεινόμενης πράξης (ποσοτική έρευνα για το ψυχολογικό προφίλ και την πιθανή ψυχοπαθολογία της ομάδας στόχου -Neets- και τριγωνοποιημένη διάγνωση αναγκών βασισμένη σε ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους)

- Π2.1. Report μεθοδολογικής στρατηγικής της έρευνας (συμπεριλαμβανομένης ποσοτικής έρευνας για το ψυχολογικό προφίλ της ομάδας στόχου και συνδυασμού ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων για τη διάγνωση αναγκών
- Π2.2. Μεθοδολογικά εργαλεία συλλογής δεδομένων (ερωτηματολόγια και σχέδια συνεντεύξεων, check lists και σχέδιο συνέντευξης ομάδων εστίασης)
- Π2.3. Εργαλεία ανάλυσης δεδομένων

ΠΕ3: Προσδιορισμός του ψυχολογικού προφίλ των Neets, που θα απολήξει στην διαμόρφωση διακριτών υποκατηγοριών (μέσω ποσοτικής έρευνας εθνικής κλίμακος), και έρευνα των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στο ψυχολογικό προφίλ και συνακόλουθα στη βιοτική τροχιά των Neets

- Π3.1. Report για το ψυχολογικό προφίλ των Neets (λαμβάνοντας υπόψη πιθανούς κινδύνους- ενδεχόμενα ψυχοπαθολογίας), που απολήγει σε ταξινομικές υποκατηγορίες και βασίζεται σε ποσοτική έρευνα εθνικής κλίμακος
- Π3.2 Report για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα προαναφερθέντα – βλ. 3.1.- (βασισμένο στα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας σε εθνικό επίπεδο)

ΠΕ4 Τριγωνοποιημένη διάγνωση αναγκών των Neets σε δεξιότητες και ανάπτυξη ταξινομικών κατηγοριών.

- Π4.1. Report ευρημάτων ημι-δομημένων συνεντεύξεων
- Π4.2. Report ευρημάτων ομάδων- εστίασης
- Π4.3. Report ευρημάτων check-lists
- Π4.4. Συνθετικό Report της συνολικής διαδικασίας διάγνωσης αναγκών
- Π4.5. Report για την κατηγοριοποίηση των ικανοτήτων των Neets (προφίλ δεξιοτήτων) και τις ανάγκες σε δεξιότητες ανά ταξινομική κατηγορία

2.Η Δομή του Έργου II

ΠΕ5: Σχεδιασμός και ανάπτυξη διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης (με σκοπό την κοινωνική ενσωμάτωση των Neets), στη μορφή α) ερευνητικά εδραιωμένου Προγράμματος στοχευμένης και βασισμένης-στις-ικανότητες Κατάρτισης- Reskilling (συμπεριλαμβανομένων κατευθυντήριων γραμμών συμβουλευτικής προς την επαγγελματική καθοδήγηση- προσανατολισμό) και β) ερευνητικά εδραιωμένης δέσμης δράσεων ψυχολογικής υποστήριξης

- Π5.1 Ολοκληρωμένο πρόγραμμα στοχευμένης και βασισμένης στις ικανότητες, κατάρτισης-reskilling (ανά ταξινομική κατηγορία των Neets, βασισμένη στο προφίλ δεξιοτήτων τους) το οποίο περιλαμβάνει:
 - Π5.1.1. Μαθησιακοί στόχοι
 - Π5.1.2. Εκπαιδευτικό υλικό
 - Π5.1.3. Μέθοδοι διδασκαλίας
 - Π5.1.4. Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- Π5.2. Εγχειρίδιο συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού
- Π5.3. Report για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης (Report on the proposed set of psychological support interventions).
- Π5.4. Εγχειρίδιο πολιτικής για τη βέλτιστη εφαρμογή και συντονισμό των α) προγραμμάτων κατάρτισης-reskilling, β) συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και γ) δράσεων ψυχολογικής υποστήριξης για τους Neets

ΠΕ6: Δράσεις διάχυσης,(ενημερωτικό υλικό με τη μορφή φυλλαδίων, ιστοσελίδα, οργάνωση επιστημονικού συνεδρίου και έκδοση πρακτικών του Συνεδρίου)

- Π6.1. Φυλλάδια
- Π6.2. Ιστοσελίδα Έργου
- Π6.3. Πρόγραμμα επιστημονικού συνεδρίου
- Π6.4. Πρακτικά συνεδρίου

ΠΕ7: Διασφάλιση ποιότητας (οριζόντια δράση η οποία αποτελεί μια διαρκή διαδικασία εσωτερικής ανατροφοδοτικής αξιολόγησης)

- Π7.1. Διάγραμμα ροής διεργασιών
- Π7.2. Ενδιάμεση έκθεση έργου
- Π7.3. Τελική έκθεση αξιολόγησης

3. Η Ομάδα Έργου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΘΥΝΟΣ: Καθηγητής Νίκος Παπαδάκης (Πανεπιστήμιο Κρήτης)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: Επ. Καθηγητής Νίκος Φωτόπουλος (ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ & Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας)

ΑΝ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΘΥΝΟΣ: Καθηγητής Αργύρης Κυρίδης (ΑΠΘ)

ΚΥΡΙΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ (μέλη ή συνεργαζόμενοι ερευνητές των Φορέων Υλοποίησης):

- Αν. Καθηγητής Μανώλης Κουτούζης (ΕΑΠ & ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ),
- Καθηγητής Κώστας Λάβδας (ΚΕΠΕΤ/ ΠΚ),
- Καθηγητής Δημήτρης Κοτρόγιαννος (ΚΕΑΔΙΚ/ ΠΚ),
- Καθηγήτρια Μένη Τσιτουρίδου (ΑΠΘ),
- Αν. Καθηγητής Κώστας Τσιούμης (ΑΠΘ),
- Αν. Καθηγητής Χρήστος Τουρτούρας (ΑΠΘ),
- Αν. Καθηγητής Βασίλης Δαφέρμος (ΠΚ),
- Επ. Καθηγήτρια Μαρία Μπάστα (ΠΚ),
- Αν. Καθηγήτρια Ιφιγένεια Βαμβακίδου (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας),
- Καθηγήτρια Νατάσσα Χριστοδούλου (ΑΠΘ),
- Επ. Καθηγητής Θανάσης Γρηγοριάδης (ΑΠΘ), Αν. Καθηγητής Γιάννης Καμαριανός (Πανεπιστήμιο Πατρών),
- Επ. Καθηγήτρια Ευαγγελία Καλεράντε (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας),
- Επ. Καθηγήτρια Ευαγγελία Μαυρικάκη (ΕΚΠΑ),
- Καθηγητής Σωκράτης Κονιόρδος (ΠΚ),
- Αντώνης Παπαργύρης (GPO),
- Δρ Προκόπης Πανδής (ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ),
- Δρ Χρήστος Ζάγκος (ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ),
- Μαρία Δρακάκη (Υπ. Δρ ΠΚ- Ερευνήτρια ΚΕΠΕΤ),
- Στέλιος Τζαγκαράκης (Υπ. Δρ ΠΚ- Ερευνητής ΚΕΑΔΙΚ).

Contact Persons

- Δρ Προκόπης Πανδής (ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ): ppandis@kanep-gsee.gr
- Μαρία Δρακάκη (ΚΕΠΕΤ/ ΠΚ): drakakim@gmail.com

Διαχειριστές Ιστοσελίδες

- Καθηγητής Βασίλης Δαφέρμος (ΠΚ): dafermov@uoc.gr
- Δρ Δημήτρης Βιζιργιαννάκης (ΠΚ): dviziria@gmail.com

4. Δημοσιεύσεις (ενδεικτικά)

A. Βιβλία- Μονογραφίες (open access)

1. Παπαδάκης, Ν., Κυρίδης, Α., Φωτόπουλος Ν. (2016), *Νέα Γενιά και Neets στην Ελλάδα της Κρίσης. Οι επείγουσες διαστάσεις του προβλήματος: Έρευνα και Ολοκληρωμένη Παρέμβαση*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης
2. Papadakis, N. in cooperation with Drakaki, M., Papargyris, A., Dafermos, V., Basta, M., Theodorikakos, P., Pandis, P., Kyridis, A. (2017), *“Painted from life....” A disengaged youth? Young people and NEETs in a devastated country*. LLAKES Research Paper 59, London/UK: UCL-LLAKES. Available online at: <http://www.llakes.ac.uk/research-papers>

B. Άλλες Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

1. Papadakis, N., Theodorikakos, P., Dafermos, V., Basta, M., Papargyris, A., Drakaki, M. (2016), **Greek Young People not in Education, Employment or Training, in the era of crisis: NEETs’ social inclusion/ exclusion, employability, civic values and political behavior**, in *UCL-IOE LLAKES Research Conference 2016 Proceedings (“Growing up and global austerity: Comparing youth opportunities, aspirations and civic values around the world / London 27- 28 June)*. London: UCL-IOE LLAKES & The Sociological Review Foundation. Available (in ppt form) at: <http://www.llakes.ac.uk/event/growing-and-global-austerity-comparing-youth-opportunities-aspirations-and-civic-values-around> (open access)
2. Παπαδάκης, Ν., Κυρίδης, Α., Κουτούζης, Μ., Παπαργύρης, Α. (2017), **Οι νέοι στις εκβολές της κρίσης. Κρίση, νεανική ανεργία και Neets στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Μια κριτική επισκόπηση**, στο Στ. Χιωτάκης & Ν. Παπαδάκης (επιμ), *Πολιτική Επιστήμη. Σύγχρονες Τάσεις και Διακυβεύματα* (Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Α.-Ι. Δ. Μεταξά). Αθήνα: Ι. Σιδέρης (υπό δημοσίευση).
3. Papadakis, N., Papargyris, A., Dafermos, V., Basta, M., Kyridis, A., Drakaki, M., Plymakis, S. (2017), **Youth and Neets in Greece, within the Crisis Era. Social Vulnerability, Civic values, Public Trust and Political Behavior**, in *M. Harring, & K. Hurrelmann (eds), Youth in Crisis Countries. Springer US publishing (under publication)*.
4. Papadakis, N., Drakaki, M., Kyridis, A., Papargyris, A. (2017), **Between a frightening Present and a disjointed Future. Recession and social vulnerability in the case of Greek Neets: Socio-demographics, facets of the Crisis’ Impact and the revival of the intergenerational transmission of poverty**, in *Advances in Social Sciences Research Journal [ASSRJ]*, Vol. 4, No 18, Sept. 2017, pp. 8-20. Available at: <http://scholarpublishing.org/index.php/ASSRJ/article/view/3688> (open access)
5. Παπαδάκης, Ν. (2017), **Ο επίμονος μετεωρισμός. Χαρτογραφώντας τους Neets και την Ελληνική Νέα Γενιά σήμερα: Κοινωνική ευπάθεια και επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης σε αξιολογικούς προσανατολισμούς, προτεραιότητες και στάσεις**, στα *Πρακτικά του 3ου Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή, «Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Εκπαίδευση, Κοινωνία και Πολιτική Παιδεία»*. Ηράκλειο: Ινστιτούτο Κοινωνικών & Ανθρωπιστικών Επιστημών (IAKE), 2017 (υπό δημοσίευση) (<http://iake.weebly.com/abstracts.html> - open access)

ΜΕΡΟΣ Β: **Εισαγωγικά για τη Νεανική Ανεργία σε Ευρώπη και** **Ελλάδα**

**ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε**

Εισαγωγικά. Νεανική ανεργία σε Ευρώπη και Ελλάδα. Λίγα λόγια για την κατάσταση των πραγμάτων.

Πίνακας 1: Ανεργία και απασχόληση στην Ε.Ε.28 και την Ελλάδα.

	Συνολικό	Άνδρες	Γυναίκες
Συνολική ανεργία / Ε.Ε.28 (Μάρτιος 2017)	8%	7,8%	8,3%
Συνολική ανεργία / Ελλάδα (Φεβρουάριος, 2017)	23,2%	19,7%	27,5%
Νεανική ανεργία / Ε.Ε.28 (Μάρτιος 2017)	17,2%	17,9%	16,3%
Νεανική ανεργία / Ελλάδα (Φεβρουάριος 2017)	47,9%	42,4%	53,8%
Μακροχρόνια άνεργοι (Ε.Ε.28) (2016)	4%	3,9%	4%
Μακροχρόνια άνεργοι (Ελλάδα) (2016)	17%	14,1%	20,5%
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων (Ε.Ε.28) (2016)	78,2%	80,5%	76%
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων (Ε.Ε.28) (2016)	49,2%	51,9%	46,8%
NEETs (Young people Not in Education, Employment, or Training) (Ε.Ε.28) (2016)	11,5%	11,2%	11,9%
NEETs (Young people Not in Education, Employment, or Training) (Ελλάδα) (2016)	15,8%	15,9%	15,7%

Αξίζει να θυμηθούμε την κατάσταση των πραγμάτων αναφορικά με την ανεργία των νέων από το 2000 έως τις μέρες μας. Το Διάγραμμα 1 εξεικονίζει την ένταση του φαινομένου της νεανικής ανεργίας, ως ένα από τα πλέον σημαντικά προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με οδυνηρές επιπτώσεις στο νέο ανθρώπινο δυναμικό της αλλά και στην ίδια τη συνοχή της .

Διάγραμμα 1 Ποσοστά Νεανικής Ανεργίας E.E.-28 & E.A.-18 (Euro Area-18),

- Ιανουάριος 2000-Μάρτιος 2015

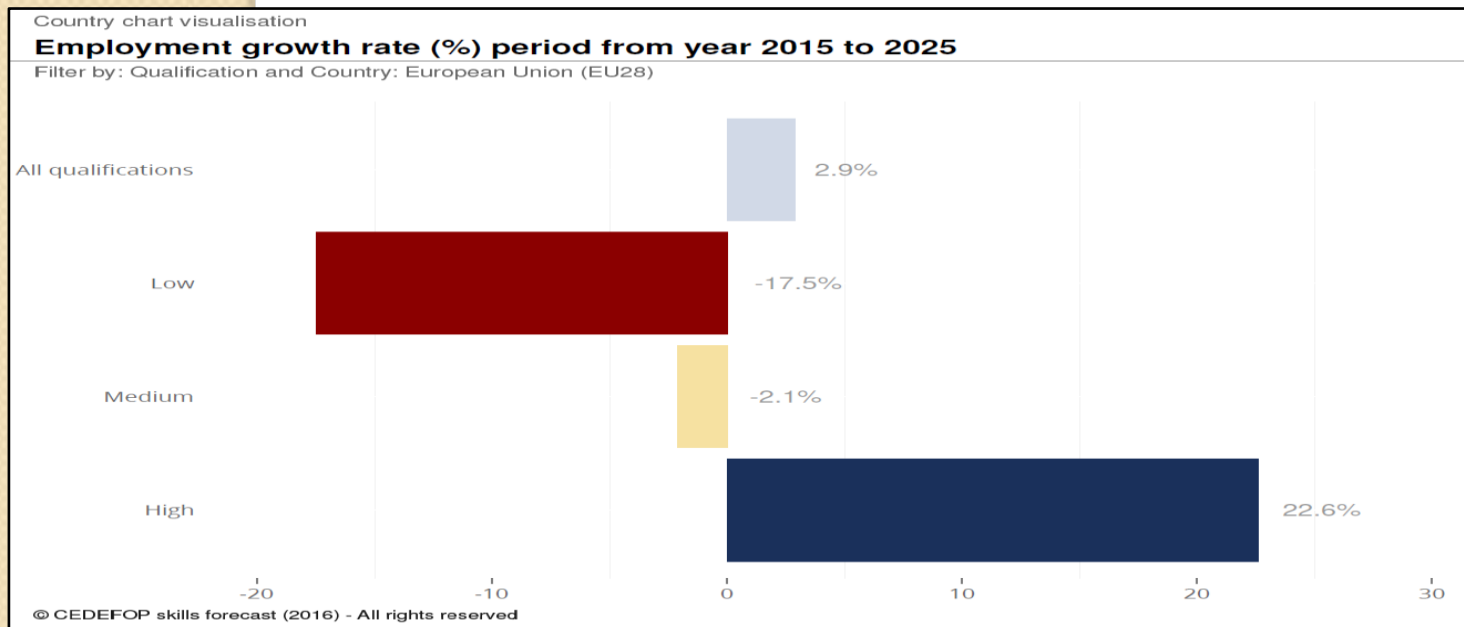
Πηγή: Eurostat (une_rt_m) as cited in Eurostat, 2015a: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

- Τον Αύγουστο του 2017, 3.754 εκατομμύρια Ευρωπαίοι νέοι (κάτω από 25 ετών) ήταν άνεργοι στην ΕΕ28, από τους οποίους 2.668 εκατομ. ήταν άνεργοι στην Ε.Α.-19. Σε σύγκριση με τον Αύγουστο του 2016, η νεανική ανεργία στην Ε.Ε.28 μειώθηκε κατά 426.000 άτομα στην Ε.Ε.28 και κατά 240.000 στην Ε.Α.-19. Το Αύγουστο 2017, το ποσοστό της νεανικής ανεργίας στην ΕΕ28 ήταν 16,7% και 18,9% στην ΕΑ19. Το χαμηλότερο ποσοστό νεανικής ανεργίας σημειώθηκε στην Γερμανία (6,4%) και τα υψηλότερα σημειώνονται στην Ελλάδα (42,8% - Ιούλιος 2017), στην Ισπανία 38,7% και στην Ιταλία 35,1% (Eurostat 2017a: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8266821/3-02102017-AP-EN.pdf/be6fb31a-cc00-44fa-9944-39b4616ebe81> & Eurostat, 2017b: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teilm021&plugin=1>)
- Η σημαντική μείωση της νεανικής ανεργίας από το ιστορικό της υψηλό το 2013 (60,5% το Φεβρουάριο του 2013) και από ποσοστό του Μαρτίου του 2014 (56,4%- Eurostat 2015a: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6807651/3-30042015-AP-EN.pdf/c619bed7-7d9d-4992-95c3-f84e91bfcc1d>) δεν αίρει το γεγονός ότι:

 - ✓ αφενός η Ελλάδα έχει υπερδιπλάσιο ποσοστό ανεργίας από τον ευρωπαϊκό Μ.Ο. (20,9%) κι
 - ✓ αφετέρου τελικά ακόμα και σήμερα (πάνω από 7 χρόνια μετά την έναρξη της κρίσης), περίπου 1 στους 2 Έλληνες νέους και νέες είναι άνεργος/η, ενώ η εργασιακή επισφάλεια στους εργαζόμενους αυξάνεται και νέες μορφές πλήρους ελαστικοποιημένης και χαμηλόμισθης εργασίας διευρύνονται .
- Αξίζει να επισκοπήσουμε σύντομα την κατάσταση των πραγμάτων αναφορικά με τα ποσοστά Απασχόλησης των Πρόσφατων Αποφοίτων (20-34 ετών). Στην Ε.Ε. το 2015, το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων από όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης ανήλθε στο 76,9% (78,6% για τους άνδρες αποφοίτους και 75,3% για τις γυναίκες αποφοίτους) απέχοντας 5,1 ποσοστιαίες μονάδες από την τιμή-στόχο του 82% έως το 2020. Το ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων με τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 5-8) ήταν 81,9% (2015), ενώ το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων από την δευτεροβάθμια VET ήταν 73% (2015) και το ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων από την γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν 61,2% (2015) (European Commission, 2016a: 4).
- Το 2015, στην Ελλάδα το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων από όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης (ISCED 3-8) ήταν 45,2% (EU benchmark: 82%). Όσον αφορά στους αποφοίτους με τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 5-8) το ποσοστό απασχόλησης για το 2015 ήταν 49,9 % (ευρωπ. μ.ό.: 81,9%), ενώ το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων με μεσαίο εκπαιδευτικό επίπεδο (ISCED 3-4) ήταν μόλις 35,8% (ευρωπ. μ.ό.: 70,8%).
- Το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων από την ανώτερη δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση για το 2015 ήταν 37,5% και βρισκόταν σχεδόν στο μισό του αντίστοιχου μέσου όρου της Ε.Ε. (73%) (European Commission, 2016a: 85 & European Commission, 2016b: 1 & 7).

Με βάση τις πρόσφατα αναθεωρημένες προβλέψεις του CEDEFOP (2016), αναμένεται για την δεκαετία 2015-2025, η υψηλών προσόντων απασχόληση να αυξηθεί κατά 22,6% και η χαμηλού επιπέδου, ως προς τα προσόντα, απασχόληση θα μειωθεί κατά 17,5% (βλ. Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4 Εκτίμηση για τις μεταβολές στα ποσοστά απασχόλησης, ανά επίπεδο προσόντων, στην Ε.Ε.28 (2015-2025)

Πηγή: CEDEFOP (2016), *Cedefop skills forecast 2016*:
<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/employment-trends>

Τα προαναφερθέντα σε συνδυασμό με τα υφιστάμενα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης των low-skilled, με την πολύ χαμηλή συμμετοχή σε προγράμματα Διά Βίου Μάθησης της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνιας και νεανικής), αναπόφευκτα θα εξακολουθούν να οδηγούν ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού των ανειδίκευτων ατόμων σε κατάσταση ανεργίας και κατά συνέπεια στον κοινωνικό αποκλεισμό, αυξάνοντας τον κίνδυνο να βρεθούν στο όριο ή και κάτω από το όριο της φτώχειας.

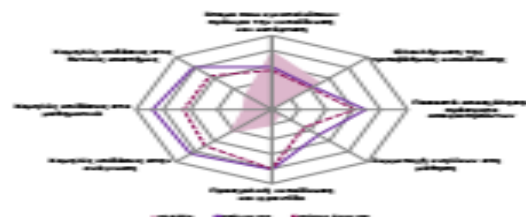
Και με την Ελλάδα τι?

1. Βασικοί δείκτες

		ΕΛΛΑΔΑ		Μέσος όρος ΕΕ	
		2013	2016	2013	2016
Σημεία αναφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2020					
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Σύνολο	10.1%	6.2%	11.9%	10.7%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Σύνολο	34.9%	42.7%	37.1%	39.1%
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (από την ηλικία των 4 ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης)		75.2% ¹²	79.6% ¹⁴	93.9% ¹²	94.8% ¹⁴
Ποσοστό στόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε:	Ανάγνωση	22.6% ¹²	27.3% ¹⁴	17.8% ¹²	19.7% ¹⁴
	Μαθηματικά	35.7% ¹²	35.8% ¹⁴	22.1% ¹²	22.2% ¹⁴
	Φυσικές επιστήμες	25.5% ¹²	32.7% ¹⁴	16.6% ¹²	20.6% ¹⁴
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων βάσει επιπέδου εκπαίδευσης που ολοκληρώθηκε (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-8 (σύνολο)	40.0%	49.2%	75.4%	78.2%
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (ηλικίας 25-64 ετών)	ISCED 0-8 (σύνολο)	3.2%	4.0%	10.7%	10.8%
Άλλοι συναφείς δείκτες					
Επενδύσεις στην εκπαίδευση	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	4.6%	4.3% ¹⁴	5.0%	4.9% ¹⁴
	Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά σπουδαστή σε ευρώ ΜΑΔ	:	:	:	:
	ISCED 1-2	:	:	:	:
	ISCED 3-4	:	:	:	:
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Γηγενείς	7.5%	5.5%	11.0%	9.8%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	35.7%	18.1%	21.9%	19.7%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Γηγενείς	38.2%	46.5%	37.8%	39.9%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	11.8%	12.3%	33.4%	35.3%
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων βάσει επιπέδου εκπαίδευσης που ολοκληρώθηκε (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-4	29.7%	37.8%	69.4%	72.6%
	ISCED 5-8	45.4%	55.0%	80.7%	82.8%
Μαθησιακή κινητικότητα	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (1α πτυχία)	:	:	5.5%	6.0% ¹⁴
	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (μεταπτυχιακά)	:	:	13.6%	15.1% ¹⁴

Πηγές: Eurostat (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε ενότητα 9)- ΟΟΣΑ (PISA). Σημειώσεις: τα στοιχεία αναφέρονται στον σταθμισμένο μέσο όρο της ΕΕ, καλύπτοντας διαφορετικό αριθμό κρατών μελών ανάλογα με την πηγή: 12 = 2012, 14 = 2014, 15 = 2015. Όσον αφορά τη μαθησιακή κινητικότητα, ο μέσος όρος της ΕΕ υπολογίζεται από τη ΓΔ Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού (ΓΔ EAC) βάσει των διαθέσιμων στοιχείων ανά χώρα για όλα τα έτη. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στην αντίστοιχη ενότητα του τόμου 1 (http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_el).

Σχήμα 1. Θέση σε σχέση με τις υψηλότερες (εξωτερικός δακτύλιος) και τις χαμηλότερες επιδόσεις (κέντρο)

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ EAC με βάση στοιχεία της Eurostat (ΕΕΑ 2016) και του ΟΟΣΑ (PISA 2015). Σημείωση: όλες οι βαθμολογίες τοποθετούνται μεταξύ μέγιστου (οι υψηλότερες επιδόσεις απεικονίζονται στον εξωτερικό δακτύλιο) και ελάχιστου (οι χαμηλότερες επιδόσεις απεικονίζονται στο κέντρο του σχήματος).

ΜΕΡΟΣ Γ:

Οι Neets στην Ευρώπη και στην Ελλάδα σήμερα

**ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε**

Η κοινωνικά ευάλωτη ομάδα των NEETs

- Οι νέοι και νέες (ηλικίας 15 έως 24 ετών), που απουσιάζουν από κάθε μείζονα θεσμική μέριμνα (με ενσωματωτική διάσταση) του Κοινωνικού Κράτους (εκπαίδευση, κατάρτιση και απασχόληση), έχουν ταξινομηθεί με τον περιγραφικό όρο Neets («young people not in education, employment or training»).
- Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για τους νέους που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία των 15 έως 24 ετών (κατά άλλους και κυρίως τον OECD 15-29) και οι οποίοι δεν μετέχουν στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση ή την απασχόληση. Ο όρος NEETs είναι ευρέως αποδεκτός από αρκετούς διεθνείς φορείς και από τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Στην Ε.Ε., στο μέσο της κρίσης (ήτοι το 2011), 7,5 εκατομμύρια νέοι άνθρωποι ηλικίας 15-24 και επιπλέον 5 εκατομμύρια ηλικίας 25-29 ήταν εκτός αγοράς εργασίας και εκπαίδευσης, σύμφωνα με τη Eurostat, (βλ. Eurofound 2012: 1). Οι Neets το 2008 υπολογίζονταν σε 10,9% στην ηλικία 15-24 και 17% στην ηλικία 25-29, ενώ το 2011 τα αντίστοιχα ποσοστά είχαν αυξηθεί σε 13% και 20% αντίστοιχα. **Το 2017 το ποσοστό των Neets στην Ε.Ε.-28 ήταν 11,5%, με πολύ μεγάλες ωστόσο διαφορές μεταξύ των Κ-Μ (από 4,6% - Κάτω Χώρες έως 19,9% - Ιταλία)**
- **Αξίζει να σημειωθεί ότι σε 6 Κ-Μ το 2016 οι Neets υπερέβαιναν το 15% (Ιταλία: 19,9%, Βουλγαρία: 18,2%, Ρουμανία: 17,4%, Κροατία: 16,9%, Κύπρος: 15,9%, Ελλάδα: 15,8%- βλ. Eurostat 2017c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>).**

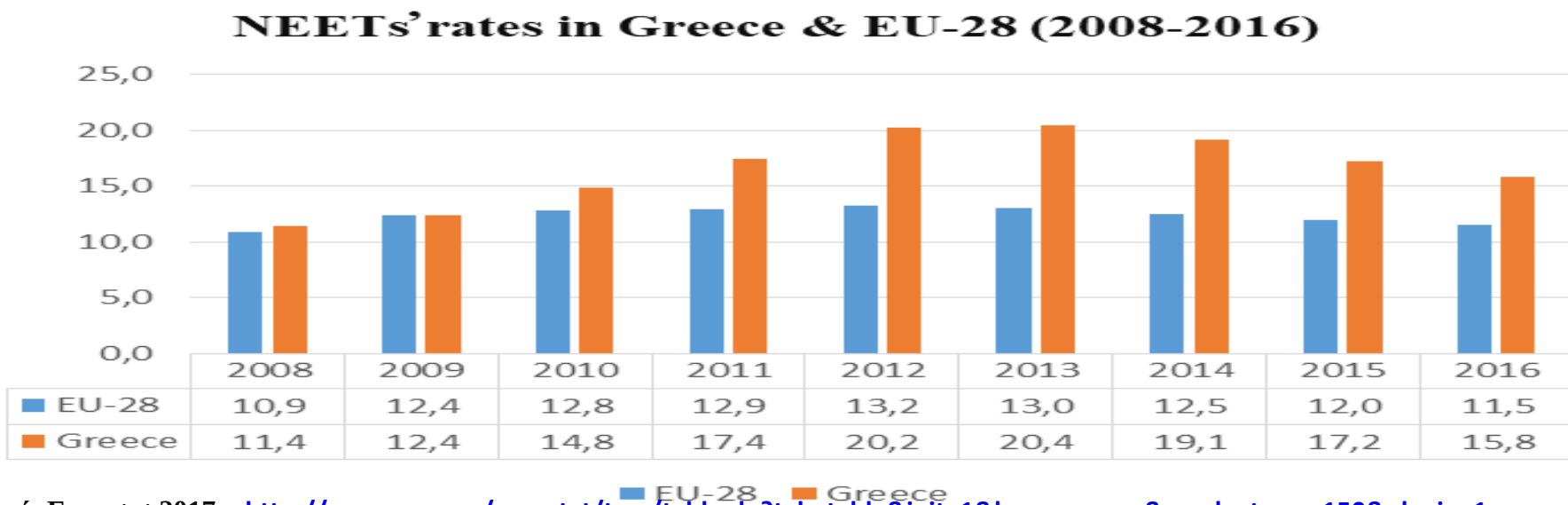
- Ως προς την ηλικιακή κατανομή των Neets, αξίζει να σημειωθεί ότι (βλ. Eurostat, 2016b: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_22&lang=en) :
- ✓ Στις ηλικίες 15-24 ετών, το 2016 το ποσοστό των Neets μειώθηκε στο 12,1% από 12,5% το 2014 (2015: άνδρες 11,8% και γυναίκες 12,3%), ενώ
- ✓ για τις ηλικίες 18-24 ετών, την ίδια χρονιά το ποσοστό μειώθηκε σε 15,8% από 16,5% το 2014 (2015: άνδρες 15,4% & γυναίκες 16,3%)¹
- Το φαινόμενο των NEETs παρουσιάζει ένταση και αναδεικνύει την αδυναμία υπερεθνικών μορφωμάτων (Ε.Ε., OECD) αλλά και Κρατών ως προς τα ζητήματα ένταξης, απασχόλησης και δια βίου μάθησης, την αναποτελεσματικότητα των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και εκπαίδευσης (σε εθνικό επίπεδο) αλλά και την αδυναμία της ίδιας της κοινωνίας, η οποία δυσχεραίνεται να επανενσωματώσει όσους βρίσκονται στο κατώφλι της οδύνης. Έτσι, από την περίοδο που συζητήθηκε για πρώτη φορά η συμπερίληψη του δείκτη των Neets στην ετήσια έκθεση για την κατάσταση των πραγμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το πρόβλημα έχει ενταθεί. Οι Neets συχνά βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο, είναι «απόντες» και συνιστούν μια «πρόκληση» για τις δημόσιες πολιτικές τόσο των εθνικών κρατών όσο και των ευρωπαϊκών θεσμών.
- Αξίζει να σημειωθεί ότι τα νεαρά άτομα με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (τριπλάσιες πιθανότητες από απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), οι νεαροί μετανάστες (κατά 70% υψηλότερα επίπεδα κινδύνου έναντι των γηγενών νέων) και τα άτομα με αναπηρία ή με σοβαρά προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας (μεγαλύτερες πιθανότητες της τάξεως του 40% εν συγκρίσει με τους νέους με φυσιολογικά/καλά επίπεδα σωματικής και ψυχολογικής υγείας) και οι νέοι με βεβαρημένο οικογενειακό background ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου υπαγωγής στην κοινωνικά ευπαθή ομάδα των Neets (βλ. Eurofound 2012: 55-56 και Drakaki, Papadakis, Kyridis, Papargyris 2014: 244).

¹Στην Ελλάδα η κατάσταση είχε ως εξής το 2015 (βλ. Eurostat, 2016a: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_22&lang=en) : για τις ηλικίες 15-24 ετών, το ποσοστό μειώθηκε στο 17,2% από 19,1% το 2014 (2015: άνδρες 17,1% & γυναίκες: 17,2%), ενώ για τις ηλικίες 18-24 ετών, το ποσοστό μειώθηκε σε 23,7% από 26,5% το 2014 (2015: άνδρες 23,2% & γυναίκες 24,2%)

Όλα τα προαναφερθέντα φανερώνουν: **α)** αφενός το μέγεθος του προβλήματος στην Ε.Ε., όχι μόνο για τους Neets που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 15 έως 24 ετών, αλλά και για όσους βρίσκονται μεταξύ 25 και 29 ετών και **β)** αφετέρου την τάση της κοινωνικής ευπάθειας να επισωρεύεται.

■ Όπως ήδη επισημάναμε, το 2016 το ποσοστό των Neets στην Ελλάδα ήταν 15,8%, δηλαδή κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από το αντίστοιχο του 2015 (17,2%- βλ. Eurostat 2017c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>). Ωστόσο, παραμένει αρκετά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό πριν την κρίση (11,4% το 2008), όσο και από τα πρώτα χρόνια της κρίσης (14,8% το 2010). Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι το ποσοστό των Neets στην Ελλάδα ήταν το 2016 κατά 37,5% μεγαλύτερο από το Μ.Ο. της Ε.Ε. (βλ. Eurostat 2017c: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1> και Papadakis, Theodorikakos, Dafermos, Basta, Papargyris, Drakaki 2016). Πρόκειται για ένα δεδομένο με ιδιαίτερη σημασία, ειδικά αν λάβουμε υπόψη ότι το 2009 το ποσοστό των Neets σε Ελλάδα και Ε.Ε. ήταν ακριβώς το ίδιο (12,4%). Η μικρή πτώση του ποσοστού των Neets τον Μάη του 2016, με βάση την πρόσφατη έρευνα μας (16,4%), δεν αίρει κατ' ελάχιστον την μεγάλη εικόνα.

Πίνακας 1: Οι Neets στην Ελλάδα (2008- 2015)

- Ειδικά στην Ελλάδα (με τα υψηλότερα από κοινού με την Ισπανία ποσοστά νεανικής ανεργίας στην Ευρώπη), λόγω της διαρκούς επιδείνωσης της υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης τα μεσαία κοινωνικά στρώματα υποβαθμίστηκαν, ενώ η ήδη δυσχερής κατάσταση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων επιδεινώθηκε περαιτέρω.
- Σ' αυτή την κατηγορία υπάγονται και οι ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, των οποίων η ευπάθεια, ήδη προ κρίσης, δυσχέραινε την καθημερινότητά τους και συχνά τους ωθούσε στο περιθώριο και την απομόνωση. Οι δε νέοι ηλικίας έως 30 ετών, εξαιτίας των αλλαγών που επισυνέβησαν στην αγορά εργασίας και συνακόλουθα της μείωσης των θέσεων απασχόλησης, βρέθηκαν (σε μεγάλο ποσοστό) στο περιθώριο δίχως να έχουν ιδιαίτερες πιθανότητες ένταξης και παραμονής στην αγορά εργασίας. Για την ακρίβεια ελάχιστες πιθανότητες.
- Τα προαναφερθέντα δίδουν στην ελληνική πραγματικότητα μια ανησυχητική ιδιαιτερότητα: μεγάλα ποσοστά νεανικής ανεργίας, υψηλή αντιπροσώπευση της μακροχρόνιας ανεργίας στους νέους άνεργους, επίμονη τάση brain drain, ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων, υψηλά ποσοστά των high skilled Neets -συνήθως στην Ευρώπη είναι low-skilled-), η οποία μεταξύ άλλων καταδεικνύει και την περαιτέρω απονεύρωση της κοινωνικής δυναμικής των σπουδών στην Ανώτατη Εκπαίδευση (βλ. Papadakis & Kyridis 2016: 105).

²Πρόκειται για εύρημα που επιβεβαιώνει την ισχύ του φαινομένου της διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας στην Ελλάδα (βλ. και Παπαθεοδώρου & Παπαναστασίου 2010 και Papadakis, Kyridis, Papargyris 2015: 56).

ΜΕΡΟΣ Δ:
Οι Neets και η Νέα Γενιά στην Ελλάδα σήμερα: Τα
βασικά ευρήματα του Έργου

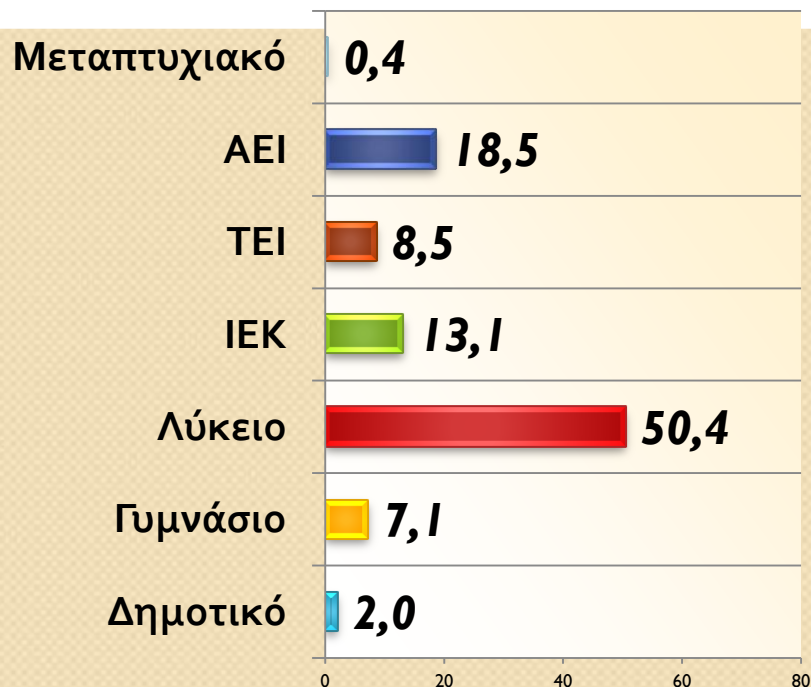

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε

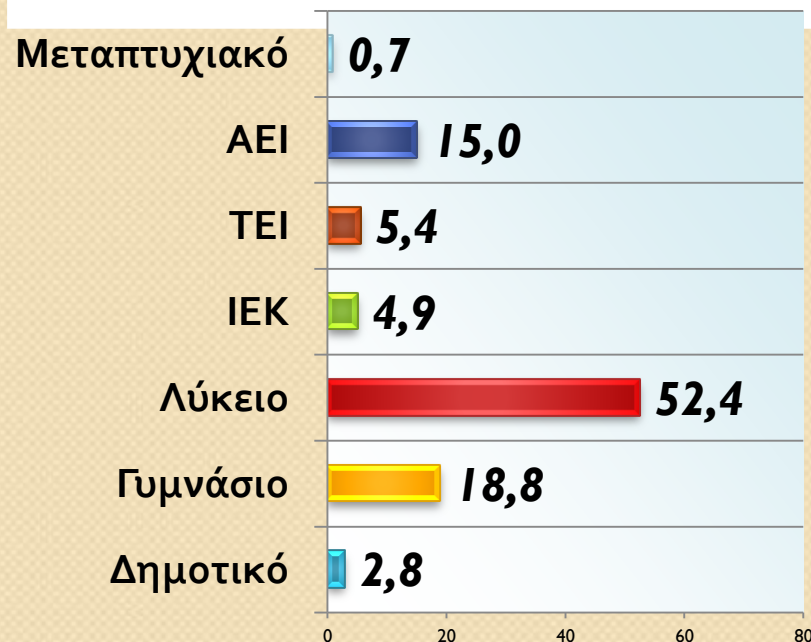

1. Δημογραφικά & Κοινωνικά χαρακτηριστικά των NEETs και της Νέας Γενιάς

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ εκτός NEETs

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

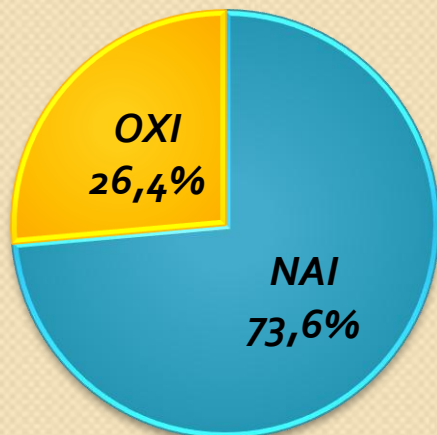
α) Το μορφωτικό επίπεδο των νέων είναι υψηλό στην Ελλάδα β) των Neets είναι επίσης υψηλό και μάλιστα υψηλότερο σε σύγκριση με αυτό των υπόλοιπων νέων, πράγμα που επιβεβαιώνει τα, ήδη διαπιστωμένα από προγενέστερη έρευνα («Βαρόμετρο Απόντων»), ειδικά χαρακτηριστικά των Ελλήνων Neets (υπερ-αντιπροσώπευση των high skilled) σε σύγκριση με το σχετικό «προφίλ» των Neets στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Σημείωση: Η ποσοτική έρευνα διεξήχθη σε δείγμα αντιπροσωπευτικό του ελληνικού πληθυσμού σε πανελλαδικό επίπεδο και αφορούσε νέους και νέες ηλικίας 15-24 ετών. Το μέγεθος του δείγματος που προέκυψε ήταν 2.769 άτομα στο σύνολο των 13 Διοικητικών Περιφερειών με ελάχιστο δείγμα ανά Διοικητική Περιφέρεια, έτσι ώστε να υπάρχει ικανοποιητική αντιπροσώπευση από όλες τις κοινωνικές και δημογραφικές ομάδες του εξεταζόμενου πληθυσμού. Η έρευνα ήταν ποσοτική και διεξήχθη με τη μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων και με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, στο οποίο περιλαμβάνονταν ερωτήσεις κλειστού τύπου, συμπεριλαμβανομένων των δημογραφικών ερωτήσεων.

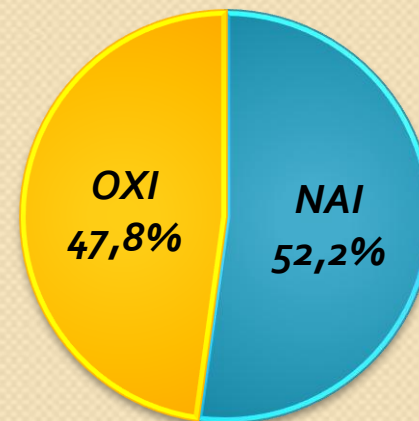
Η ηλικία φαίνεται να είναι καθοριστικός παράγοντας, που επηρεάζει τις πιθανότητες κάποιου να υπαχθεί στην κοινωνικά ευάλωτη ομάδα των Neets. Με μια απλή περιγραφική ανάλυση μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι μετά τα 22 έτη το φαινόμενο Neet αποκτά εκθετική μορφή και κορυφώνεται στην ηλικία των 24 ετών, όπου το 34,9% των ατόμων αυτής της ηλικίας είναι πλέον Neet (βλ. ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ 2016: 10). Επιβεβαιώνεται, σε αυτήν την έρευνα, εύρημα της προγενέστερης σχετικής (σ.σ. Βαρόμετρο Απόντων), ότι δηλαδή η ηλικία αποτελεί έναν κατεξοχήν επικαθοριστικό παράγοντα για την υπαγωγή στην κατηγορία Neets (βλ. Drakaki et al 2014: 246 και αναλυτικότερα Papadakis, Kyridis, Papargyris 2017: 13). Είναι φανερό ότι τα σχετικά χαμηλά ποσοστά πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης (μόλις 7,9% το 2015 έναντι 11% στην ΕΕ28- βλ. Eurostat, ΟΟΣΑ (PISA) όπ. παρατ. στο Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016: 1), και αντίστοιχα τα υψηλά ποσοστά ολοκλήρωσης της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (upper secondary education) εξηγούν το γεγονός της μικρής συχνότητας εμφάνισης Neets στις νεότερες ηλικιακές ομάδες. Το τέλος της φοίτησης στην δευτεροβάθμια και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούν τα ορόσημα στις συγκεκριμένες ηλικίες, οι οποίες φαίνεται να δυσκολεύονται σε σημαντικό βαθμό να κάνουν το επόμενο βήμα μετά την ολοκλήρωση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών βαθμίδων και ακόμα περισσότερο να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας (βλ. αναλυτικά ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ: 2016: 5-6 και Papadakis, Drakaki, Kyridis, Papargyris 2017:15).

ΠΡΟΤΕΡΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ- ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ
εκτός NEETs

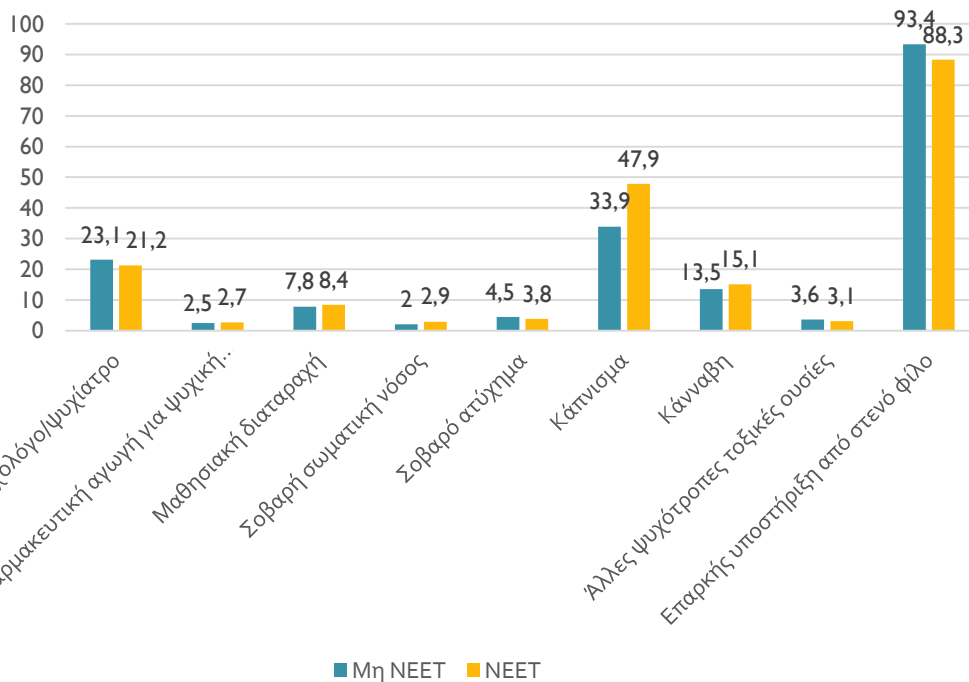
2.Ψυχολογικό προφίλ και ψυχοπαθολογία των NEETs I

Η διάγνωση του ψυχολογικού προφίλ των NEETs περιλάμβανε την σύγκριση παραγόντων που συγκροτούν το ιατρικό ιστορικό τους με το ιατρικό ιστορικό των μη NEET ερωτηθέντων, ως ομάδα ελέγχου, ώστε να διαπιστωθούν πιθανές διακυμάνσεις που υποδηλώνουν επίδραση της κατάστασης διαβίωσης στο ιατρικό προφίλ τους.

Πιο συγκεκριμένα, 21,1% είχαν επισκεφθεί Ψυχολόγο/ Ψυχίατρο στο παρελθόν, 2,7% είχαν λάβει φαρμακευτική αγωγή για ψυχική νόσο, 8,4% είχαν μαθησιακή δυσκολία και 2,9% κάποια σοβαρή σωματική νόσο. Επίσης, όσον αφορά στις συνήθειες ζωής, σχεδόν οι μισοί (47,9%) κάπνιζαν, 15,1% είχαν κάνει χρήση κάνναβης, και 3,1% άλλων ψυχότροπων τοξικών ουσιών (όπως αμφεταμίνες, κοκαΐνη, LSD, έκσταση, ηρωίνη κ.λπ.).

Οι NEETs κατανάλωναν κατά μέσο όρο 2,76 4,89 αλκοολούχα ποτά τη βδομάδα, είχαν κοινωνικές επαφές 4,66 φορές ανά βδομάδα και ασκούσαν 2,61 φορές/ βδομάδα. Το κάπνισμα, όπως φαίνεται από το παρακάτω διάγραμμα, αποτελεί την διέξοδο των NEETs για την διαχείριση του άγχους τους, καθώς τα ποσοστά τους είναι αρκετά υψηλότερα από την ομάδα ελέγχου.

Διάγραμμα 1: Ιατρικό Ιστορικό-σύγκριση ομάδας ελέγχου-NEETs

Ψυχολογικό προφίλ και ψυχοπαθολογία των NEETs II

Αναφορικά με τα καταθλιπτικά συμπτώματα στους NEETs για περισσότερες από τις μισές μέρες-σχεδόν κάθε μέρα, 34,4% παρουσιάζει ανηδονία, 25,6% έχει καταθλιπτικό συναίσθημα και 30,7 % εμφανίζουν διαταραχές ύπνου.

Επίσης 30,3% των NEETs έχουν εύκολη κόπωση, 26,1% διαταραχές όρεξης για φαγητό, και 17,5% χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Τέλος, 17,9% εμφανίζουν δυσκολία συγκέντρωσης-προσοχής, 17,9% ψυχοκινητική επιβράδυνση ή ανησυχία και 4,8% έχουν ευχές θανάτου ή και αυτοκτονικό ιδεασμό.

Ερωτηθέντες για συμπτώματα άγχους τις τελευταίες 15 μέρες, το 27,1% των NEETs ανέφερε ότι για πάνω από τις μισές μέρες ή σχεδόν καθημερινά είχε άγχος/νεύρα/ένταση, 15,3% εμφάνιζε δυσκολία ελέγχου του άγχους, 23,2% υπερβολική ανησυχία για διάφορα πράγματα και 16,7% δυσκολία να χαλαρώσει.

Επίσης, το 13,2% είχε ψυχοκινητική ανησυχία, 22,6% ευερεθιστότητα/εκνευρισμό και το 10% πίστευε ότι κάτι φρικτό θα συμβεί.

Συνοψίζοντας, οι NEETs φαίνεται να εμφανίζουν περισσότερο άγχος, χαμηλότερο αίσθημα ευεξίας και χαμηλότερη υποκειμενική αυτό-αποτελεσματικότητα σε σχέση με την ομάδα ελέγχου, γεγονός που αναδεικνύει ότι η κατάσταση την οποία βιώνουν δυσκολεύει την καθημερινότητά τους και μειώνει την διάθεσή τους για δράση. Για τους NEETs, ως προβλεπτικοί παράγοντες της αγχώδους συμπτωματολογίας αναδείχθηκαν το κάπνισμα, οι περιορισμένες κοινωνικές επαφές και η χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα, ενώ προβλεπτικοί παράγοντες της ευεξίας (ικανοποιητικής ποιότητας ζωής) αναδείχθηκαν η ανεξάρτητη διαβίωση, το υψηλό οικογενειακό εισόδημα και η αποχή από το κάπνισμα (βλ και παρακάτω Πίνακες).

Ψυχολογικό προφίλ και ψυχοπαθολογία των NEETs I

Συνεπώς, και ύστερα από τις ενδεδειγμένες στατιστικές αναλύσεις, η κλίμακα κατάθλιψης PH-Q για τους NEETs σχετίζεται στατιστικά ως εξής:

Θετική Συσχέτιση	Αρνητική Συσχέτιση
Το σκορ κλίμακας άγχους	Αίσθημα ευεξίας
Το χαμηλό εισόδημα	Έτη εκπαίδευσης
Τη χαμηλή αυτο-αποτελεσματικότητα	Έλλειψη ιστορικού πρότερης εργασίας
Τον κοινωνικό αποκλεισμό	

Ως προς την κλίμακα άγχους GAD, η στατιστική ανάλυση ανέδειξε ότι η ομάδα των NEETs σχετίζεται στατιστικά με:

Θετική Συσχέτιση	Αρνητική Συσχέτιση
Το γυναικείο φύλο	Την ευεξία
Το κάπνισμα	Τα έτη εκπαίδευσης
Τον αριθμό αλκοολούχων ποτών/εβδομάδα	Μη λήψη φαρμακευτικής αγωγής για ψυχικές παθήσεις
Την χαμηλή αυτο-αποτελεσματικότητα	Τις κοινωνικές επαφές
Τον κοινωνικό αποκλεισμό	

Το αίσθημα ευεξίας στους NEETs βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά με:

Θετική Συσχέτιση	Αρνητική Συσχέτιση
Έτη εκπαίδευσης	Σκορ PH-Q
Μη λήψη φαρμακευτικής αγωγής για ψυχικές παθήσεις	Σκορ GAD
Υπαρξη στενών φίλων που εμπιστεύονται για να μιλήσουν και μπορούν να τους συμβουλευτούν	Χαμηλό εισόδημα
	Κάπνισμα
	Χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα
	Κοινωνικό αποκλεισμό

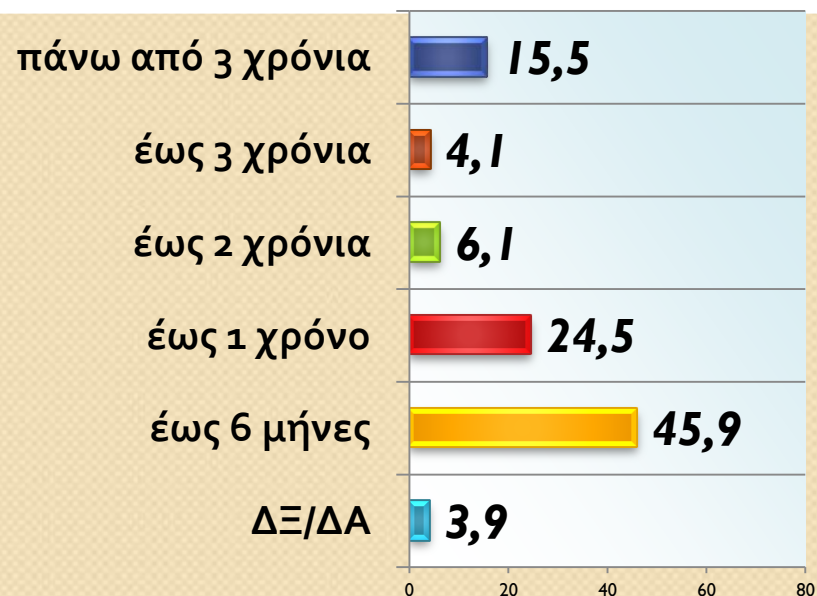
3. Neets και Εργασία-Κατάρτιση

ΧΡΟΝΟΣ ΕΚΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ εκτός NEETs

Η πλειοψηφία των νέων (56%) και η μεγάλη πλειοψηφία των Neets (73,6%) έχει πρότερη εργασιακή εμπειρία συνήθως σε εποχικές εργασίες στον τριτογενή τομέα (βλ. ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 12). Τόσο στους μεν όσο και στους δε, η μακροχρόνια ανεργία είναι υψηλή (βλ. αναλυτικά Papadakis et al 2017: 23- 25), πράγμα που καθίσταται ακόμα πιο δυσοίωνο, αν ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται για νέους/ ες όσο και το ότι η μακροχρόνια ανεργία είθισται να αποκρυσταλλώνεται σε διαθρωτικό πρόβλημα και να εκβάλλει σε περαιτέρω αποσυνάρτηση από την αγορά εργασίας (Παπαδάκης 2006: 149 και Παπαδάκης 2013: 63).

Ένα ακόμα εύρημα της προγενέστερης έρευνας, που επιβεβαιώνεται και από την παρούσα, είναι η ιδιαίτερα χαμηλή ελκυστικότητα της κατάρτισης στους νέους/ες και η ελλειμματική λειτουργία της ως ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης στην Ελλάδα. Τα Γραφήματα 3-4 είναι απολύτως ενδεικτικά.

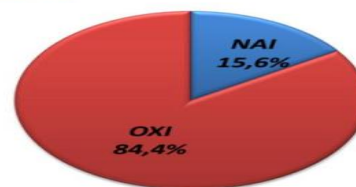
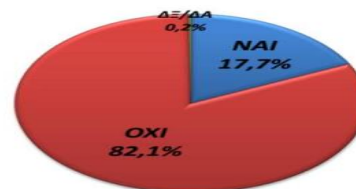
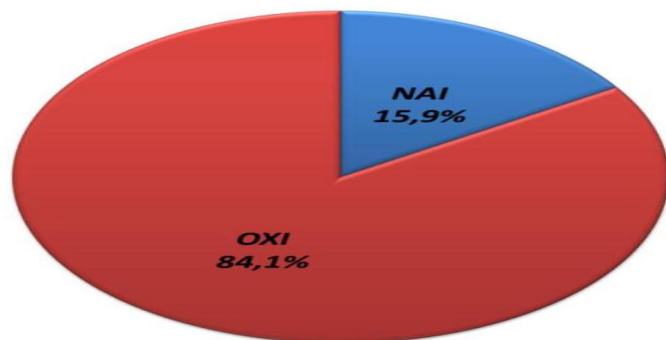
Γράφημα 3: Ελκυστικότητα Κατάρτισης

ΕΡΩΤΗΣΗ : Έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ:

NEET's:

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEET's:

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 15

Γράφημα 4: Αποτελεσματικότητα Κατάρτισης

ΕΡΩΤΗΣΗ : Αν ΝΑΙ σας βοήθησε άμεσα ή έμμεσα να βρείτε δουλειά;

ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ:

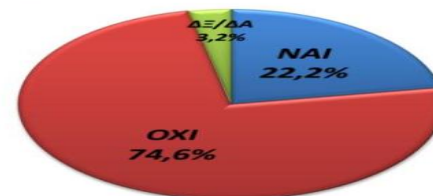
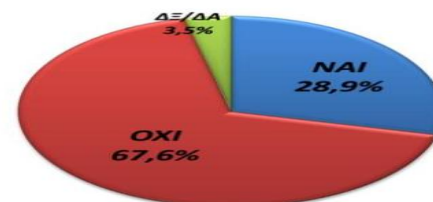
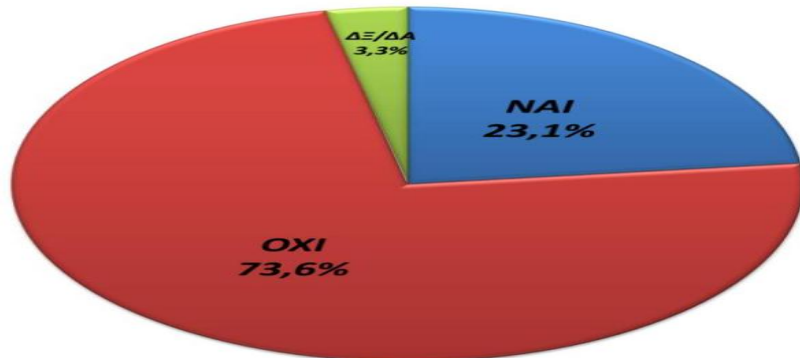
ΑΦΟΡΑ ΤΟ 15,9% ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ (ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ):

NEET's:

ΑΦΟΡΑ ΤΟ 17,7% ΤΩΝ NEET's (ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ):

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEET's:

ΑΦΟΡΑ ΤΟ 15,6% ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΚΤΟΣ NEET's (ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ):

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 15

4. Για τις δεξιότητες των Neets: Ευρήματα της ποιοτικής έρευνας

Η ποιοτική έρευνα περιελάμβανε 71 ημιδομημένες συνεντεύξεις, 96 (51% γυναίκες) υποκείμενα που συμπλήρωσαν check lists και 2 focus groups των 5 ατόμων (με σύνολο συμμετεχόντων 6 άνδρες και 4 γυναίκες).

✓ Από την ανάλυση των ευρημάτων της ποιοτικής έρευνας του πρόσφατου ερευνητικού έργου «Neets2» (EEA Grants- GR07-3757) αναδεικνύεται ότι οι νέοι στην Ελλάδα θεωρούν ότι οι κοινωνικές ικανότητες και οι ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη, οι δεξιότητες που σχετίζονται με την μεθοδολογία της μάθησης και τις μεταγνωστικές ικανότητες, οι δεξιότητες ανάπτυξης της επιχειρηματικής ικανότητας και πρωτοβουλίας και οι ικανότητες πολιτιστικής έκφρασης και πολιτισμικής αναγνώρισης, αποτελούν μείζονος προτεραιότητας ικανότητες.

✓ Είναι ευδιάκριτο το γεγονός, ότι για την ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων χρειάζεται η δυνατότητα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, η πρακτική εξάσκηση και η συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης που μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην αξιοποίηση ευκαιριών μάθησης και την ανάπτυξη επαγγελματικής- επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, συμμετοχής και συνεργασίας.

✓ Η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας και των ικανοτήτων που αποκτώνται από αυτή τονίζεται σε μεγάλο βαθμό από τους νέους, καθώς αντιλαμβάνονται ότι υστερούν σε αυτόν τον τομέα, δεδομένης της κατάστασης στην αγορά εργασίας.

Οι ερωτώμενοι νέοι φαίνεται να επιθυμούν αλλαγή του γνωσιοκεντρικού χαρακτήρα του εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ ως προς τις ικανότητες που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες και την μαθηματική ικανότητα, φαίνεται να θεωρούν ότι είναι σχετικά επαρκείς. Κρίσιμη θεωρούν την εστίαση σε όσες δεξιότητες μπορούν να ακολουθήσουν τις εξελίξεις και τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, όπως οι δεξιότητες που λαμβάνονται από την πρακτική εξάσκηση, τη μαθητεία αλλά και οι εστιασμένες στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και εξειδικευμένες δεξιότητες, που αναπτύσσονται στις δομές κατάρτισης.

Ως προς την κοινωνικά ευάλωτη ομάδα των Neets (16,4% του νεανικού πληθυσμού), η ταξινόμηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων έχει ως εξής:

Πρώτης προτεραιότητας αναγκαιότητα ανάπτυξης ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs	• Κοινωνικές ικανότητες και ικανότητες που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη • Μεταγνωστικές ικανότητες και ικανότητες σχετιζόμενες με την μεθοδολογία της μάθησης • Επιχειρηματικές ικανότητες • Ικανότητες σχετιζόμενες με την πολιτιστική έκφραση και την πολιτισμική αναγνώριση
Δεύτερης προτεραιότητας αναγκαιότητα ανάπτυξης ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs	• Γνώσεις Τεχνολογιών Επικοινωνίας Πληροφοριών • Δεξιότητες επικοινωνίας σε ξένες γλώσσες • Γλωσσική ικανότητα
Τρίτης προτεραιότητας αναγκαιότητα καλλιέργειας ικανοτήτων-δεξιοτήτων, σύμφωνα με τους NEETs	• Μαθηματική ικανότητα • Ικανότητα στις θετικές επιστήμες • Γνωστικές ικανότητες

Πηγή:

Παπαδάκης, Ν. (επιμ),

Οι Neets στην Ελλάδα σήμερα.

Pamphlet. Ηράκλειο:

Πανεπιστήμιο Κρήτης & ΚΑΝΕΠ/ ΓΣΕΕ,

σελ 16

✓Πρωτεύουσα ευθύνη για την μη απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων φαίνεται ότι φέρει, σύμφωνα με τους NEETs, το περιεχόμενο των μαθημάτων (γνωσιοκεντρικό) και συνακόλουθα ο τρόπος εκμάθησης, η γενική δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και το «παραδοσιακό» δασκαλοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας.

✓Με απλά λόγια, και οι τρεις αυτοί παράγοντες αναφέρονται στην δομή της διδασκαλίας και τη δομή του συστήματος εν συνόλω, αποδίδοντας σε αυτό την ελλειπή ή και στρεβλή μορφή των γνώσεων και των δεξιοτήτων που λαμβάνουν, που εντέλει δεν τους επιτρέπει την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας.

✓Σε δεύτερο επίπεδο οι NEETs αποδίδουν ευθύνες για την μη απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων και στην ανάπτυξη κρίσιμων δεξιοτήτων και ικανοτήτων στην ηγεσία και τους αρμόδιους φορείς της εκπαίδευσης, στους δασκάλους και τους καθηγητές, στην πολιτική ηγεσία της χώρας και στα διδακτικά εγχειρίδια.

✓Θεωρούν λοιπόν, ότι όλοι οι αρμόδιοι θεσμικοί παράγοντες που σχετίζονται με την εκπαίδευση έχουν ευθύνες ως προς την ελλειπή επίτευξη μαθησιακών αποτελεσμάτων (γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων).

✓Αντιθέτως, οι λιγότερες ευθύνες για τους ερωτώμενους αποδίδονται στους γονείς και τους ίδιους τους μαθητές αλλά και στην ελλειπή χρηματοδότηση και στην οικονομική ύφεση που έχει μειώσει τους απαιτούμενους πόρους.

Προτεραιοποίηση των δεξιοτήτων-ικανοτήτων που επιθυμούν οι NEETs να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν περαιτέρω

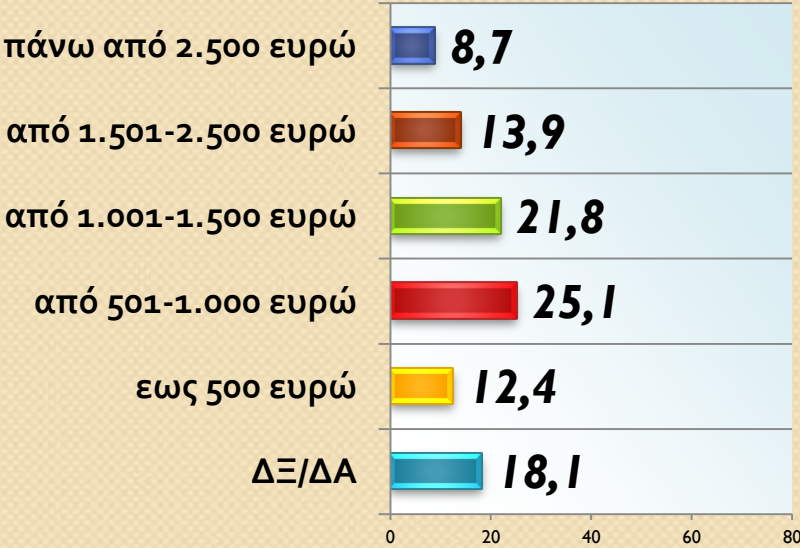
Πρώτο επίπεδο αναγκαιότητας	▪ Διαχείριση άγχους και εργασιακή πίεση ▪ Διαχείριση χρόνου-τήρηση προθεσμιών ▪ Οργανωτική ικανότητα ▪ Καλή επικοινωνία με τρίτους
Δεύτερο επίπεδο αναγκαιότητας	▪ Πρωτοβουλία ▪ Διαχείριση κρίσεων και συγκρούσεων στον χώρο εργασίας ▪ Ικανότητα ομαδικής συνεργασίας ▪ Μεθοδικότητα ▪ Συνθετική σκέψη ▪ Επίλυση προβλημάτων ▪ Ικανότητα διαπραγμάτευσης
Τρίτο επίπεδο αναγκαιότητας	▪ Διοικητική Ικανότητα ▪ Ικανότητα προσαρμογής σε νέα αντικείμενα και συνθήκες εργασίας και σε μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα εργασίας ▪ Αναλυτική σκέψη ▪ Σύνταξη κειμένων με γραμματική και συντακτική σαφήνεια και πληρότητα

5. Η διαγενεακή μεταβίβαση της φτώχειας

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ εκτός NEETs

Διαπιστώνεται ότι οι Neets, κατεχοχήν κοινωνικά ευπαθής ομάδα, είναι μέλη οικογενειών με χαμηλότερο εισόδημα σε σχέση με το σύνολο του υπόλοιπου νεανικού πληθυσμού (βλ. Γράφημα 2). Επιβεβαιώνεται, με μεγαλύτερη ένταση, σχετικό εύρημα της προγενέστερης έρευνας (βλ. Papadakis, Kyridis, Papargyris 2015: 54- 57), πράγμα που επιτρέπει να ισχυριστούμε, με μεγαλύτερη βεβαιότητα πλέον, ότι το οικογενειακό εισόδημα είναι ένας κατεχοχήν παράγοντας, ο οποίος αυξάνει τις πιθανότητες υπαγωγής στην κατηγορία Neet. Επιπλέον η διαπίστωση αυτή ενισχύει και την υπόθεση για εδραίωση της διαγενεακής μεταβίβασης της φτώχειας, στην Ελλάδα της κρίσης (βλ. Papadakis, Drakaki, Kyridis, Papargyris 207: 13- 14, όπως και Παπαθεοδώρου & Παπαναστασίου 2010).

6. Οικονομική Κρίση και Neets-Νέα Γενιά

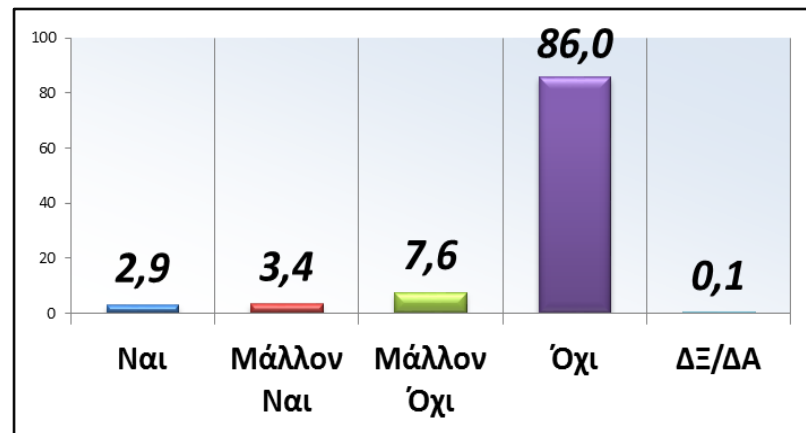
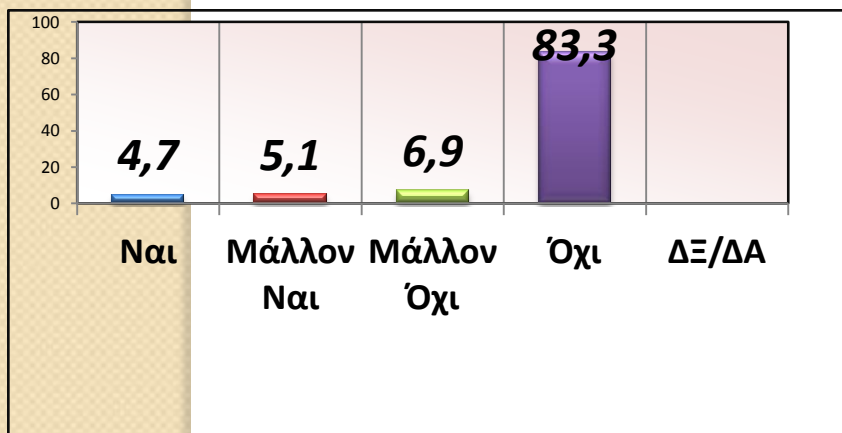
6.1. Αίσθημα αποκλεισμού

- Τα κυριότερα ευρήματα της πρόσφατης μας έρευνας για τη νέα γενιά (EEA- Grants/ GR07-3757), αναφορικά με τις επιπτώσεις της κρίσης σε προσδιοριστικούς παράγοντες της βιοτικής τροχιάς των νέων, με βάση τα ευρήματα της σχετικής ποσοτικής έρευνας, μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως (λαμβάνοντας υπόψη κι εδώ τη συγκριτική διάσταση με την ομάδα ελέγχου):
- 9,8% των NEETs έναντι 6,3% των μη NEETs νιώθει αποκομμένο από την κοινωνία. Το συναίσθημα αυτό εμφανίζεται ισχυρότερο στις γυναίκες NEET (14,2%), ενώ είναι άμεσα εξαρτώμενο από την οικογενειακή εισοδηματική κατάσταση, αφού όσο μικρότερο είναι το εισόδημα τόσο εντονότερο είναι το αίσθημα της απομόνωσης.

NEETs

Διαγράμματα 1-2: Αίσθημα αποκοπής από την κοινωνία

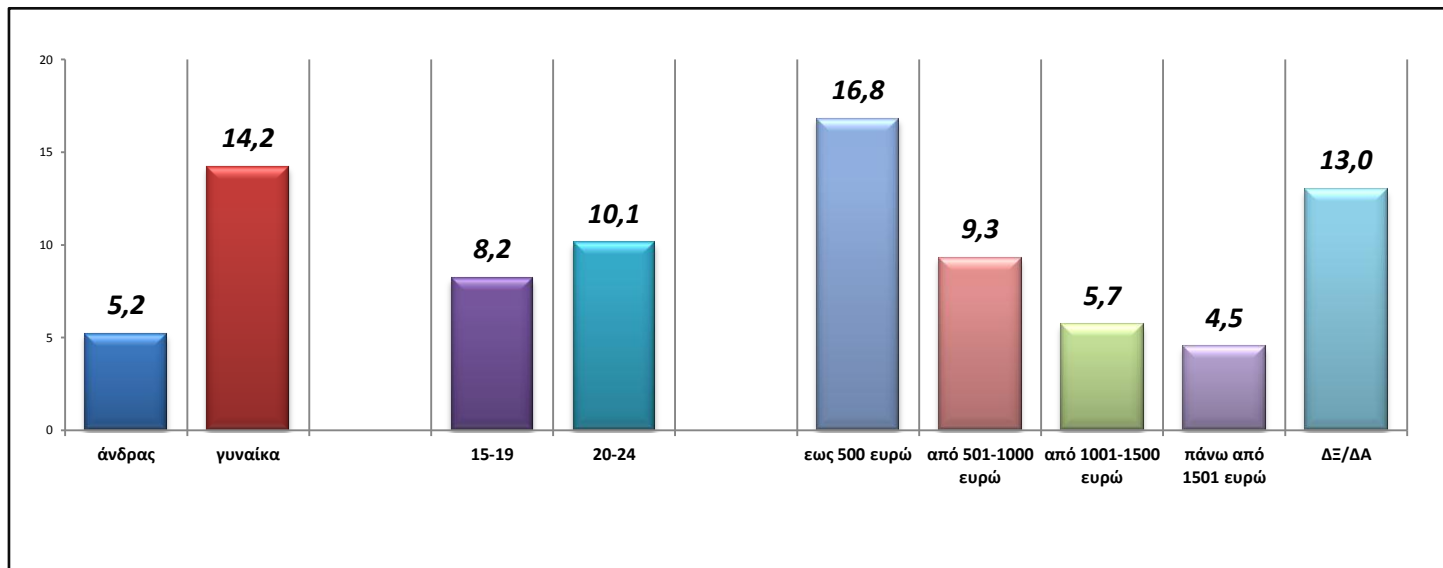
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETs

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 24.

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 24.

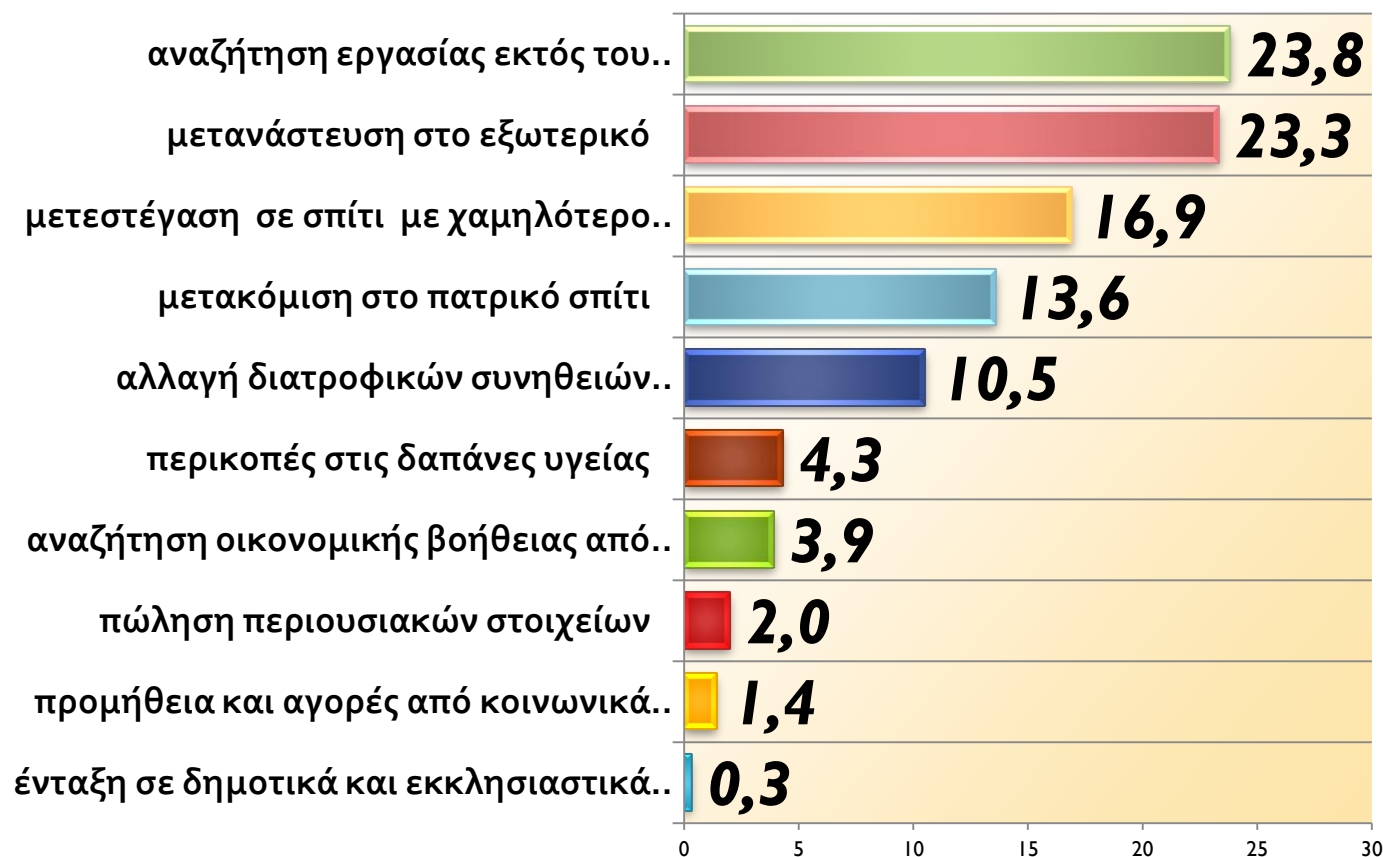
Διάγραμμα 3: Εξειδίκευση απαντήσεων «Ναι» και «Μάλλον Ναι» για τους NEETs

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 24.

6.2. Στρατηγικές εξόδου- επιβίωσης

Διάγραμμα 4a: Επιλογές των νέων ως απόρροια της κρίσης

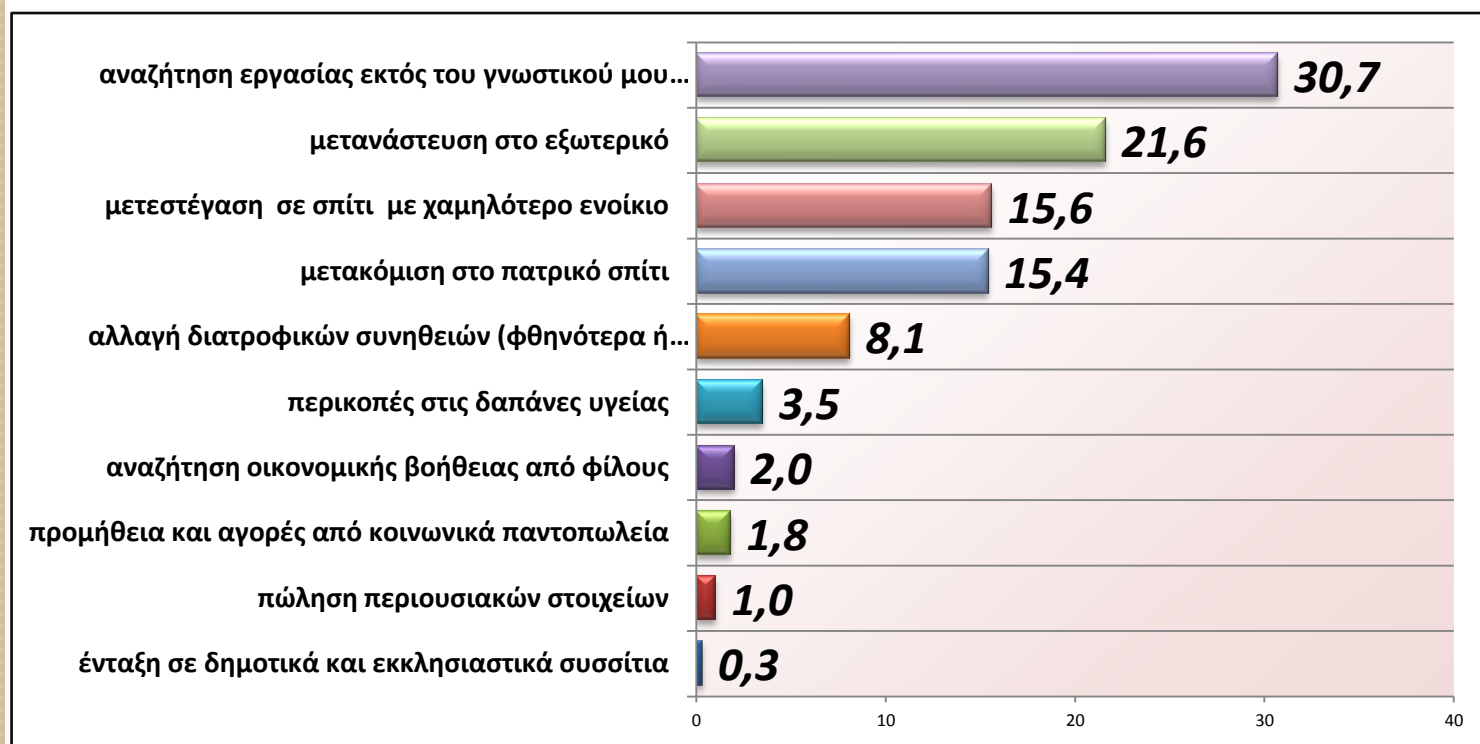

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 27.

Το 23,8% των νέων αναζητά εργασία εκτός του γνωστικού του αντικειμένου. Το 23,3% σκέφτεται την μετανάστευση στο εξωτερικό. Το 16,9% έχει μεταστεγαστεί ή σκέφτεται να το κάνει σε σπίτι με χαμηλότερο ενοίκιο, ενώ το 13,6% έχει μετακομίσει στο πατρικό του σπίτι. 10,5% δηλώνουν ότι έχουν αλλάξει τις διατροφικές τους συνήθειες καθώς αγοράζουν φθηνότερα ή λιγότερα τρόφιμα.

- Το 30,7% των NEETs αναζητά εργασία εκτός του γνωστικού του αντικειμένου. Το 21,6% σκέφτεται την μετανάστευση στο εξωτερικό. Το 15,6% έχει μεταστεγαστεί ή σκέφτεται να το κάνει σε σπίτι με χαμηλότερο ενοίκιο, ενώ το 15,4% έχει μετακομίσει στο πατρικό του σπίτι. 8,1% δηλώνουν ότι έχουν αλλάξει τις διατροφικές τους συνήθειες καθώς αγοράζουν φθηνότερα ή λιγότερα τρόφιμα. 3,5% έχουν κάνει περικοπές στις δαπάνες υγείας, ενώ το 2% έχει αναζητήσει οικονομική βοήθεια από φίλους. Στον αντίποδα, τα ποσοστά της ομάδας των μη NEETs όχι μόνο δεν είναι μικρότερα αλλά σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν αυτά των NEETs, αντικατοπτρίζοντας τη γενικευμένη κρίση που έχει πλήξει οριζόντια όλες τις δημογραφικές ομάδες στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 4b: Επιλογές των NEETs ως απόρροια της κρίσης

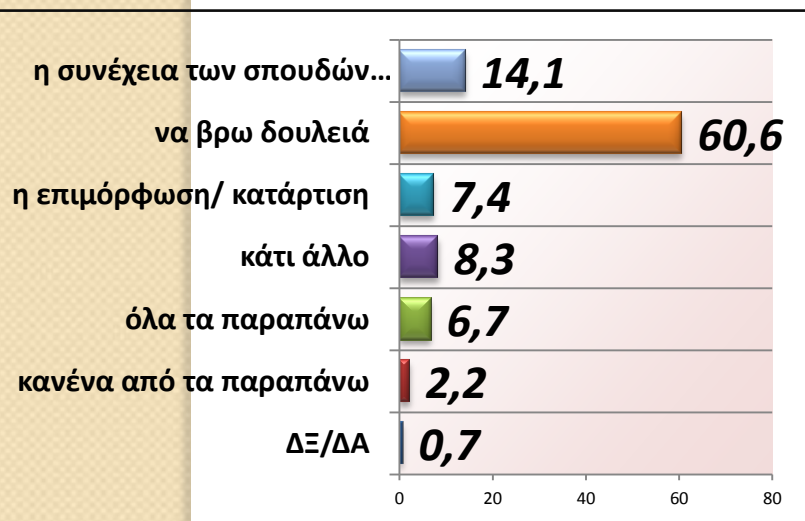

6.3. Προτεραιότητες

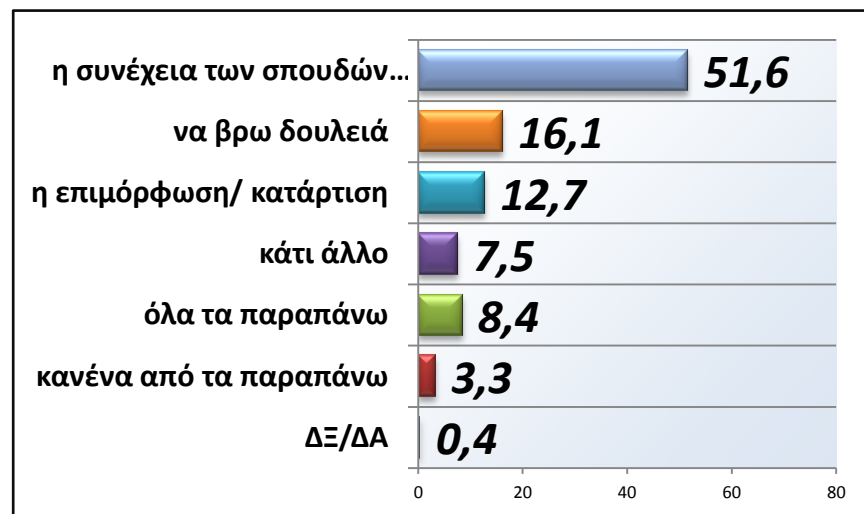
Διαφορετικές είναι οι προτεραιότητες των δύο εξεταζόμενων ομάδων, αφού για το 60,6% των NEETs το κύριο μέλημα είναι η εύρεση εργασίας και για τους μη NEETs σε ποσοστό 51,6% η συνέχιση των σπουδών. Οι διαφοροποιήσεις στη συγκεκριμένη απάντηση σχετίζονται με τις ηλικίες των ερωτώμενων καθώς τα μέλη της ομάδας NEET είναι κατά κανόνα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (πάντα εντός του πληθυσμού των νέων 15-24) που σε σημαντικό βαθμό έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους και βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας.

Διαγράμματα 5-6: Τι προτεραιοποιείται από τους NEETs και τους υπόλοιπους νέους/ νέες αυτή την στιγμή

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETs

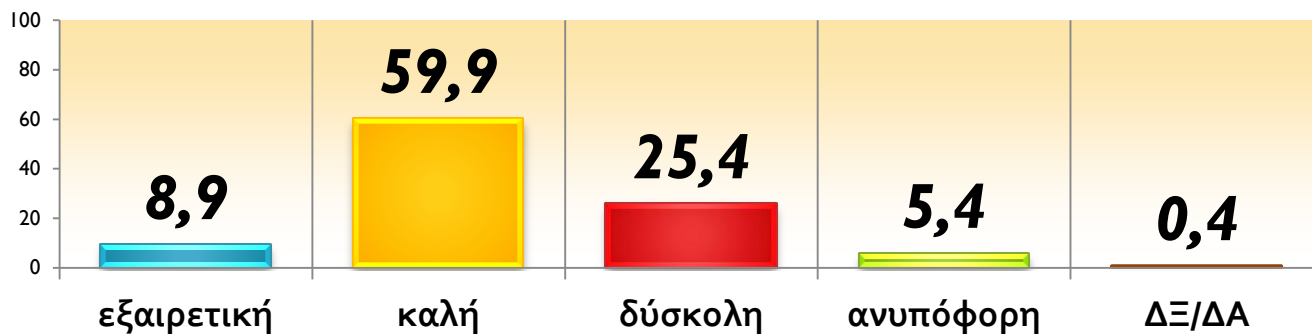

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 28.

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 28.

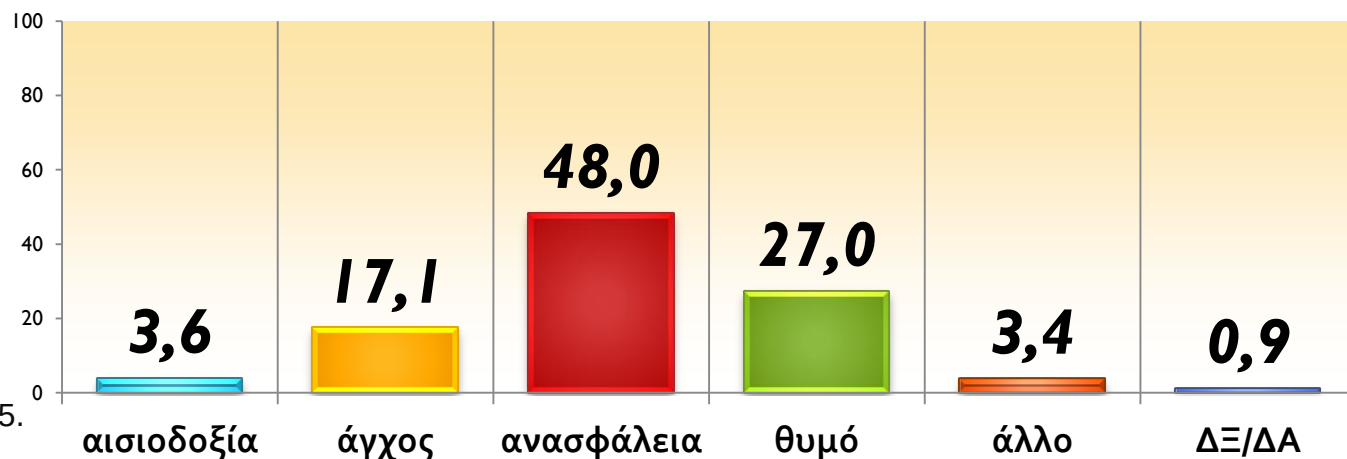
6.4. Προσδιορισμός της κατάστασης από τους Neets και τους νέους γενικότερα

Διάγραμμα 7a: Προσδιορισμός της κατάστασης από τους νέους

- 30,8% των ελλήνων νέων χαρακτηρίζει την κατάσταση που βιώνει δύσκολη ή/ και ανυπόφορη. Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση σαφώς και επιτείνει την κατάσταση, η περιθωριοποίηση, ωστόσο, των νέων αποτελεί μια αυτόνομη κοινωνική διεργασία που αυτοαναπαράγεται και προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στον ψυχισμό των ατόμων, τα οποία την υφίστανται. Και σε αυτή την περίπτωση το εισόδημα εμφανίζεται ως πολύ σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση της ψυχολογικής κατάστασης των νέων. Φυσική απόρροια του προηγούμενου ευρήματος είναι και το επόμενο: Η συντριπτική πλειοψηφία των νέων νιώθουν ανασφάλεια, θυμό και άγχος ως προς την οικονομική κατάσταση της χώρας.

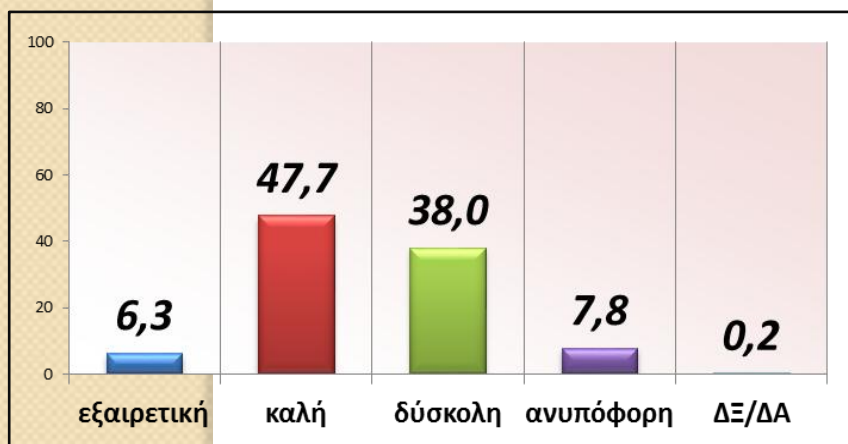
Διάγραμμα 7b: Ποιο κυρίως από τα παρακάτω συναισθήματα σας προκαλεί η παρούσα οικονομική κατάσταση της χώρας; (σύνολο νέων)

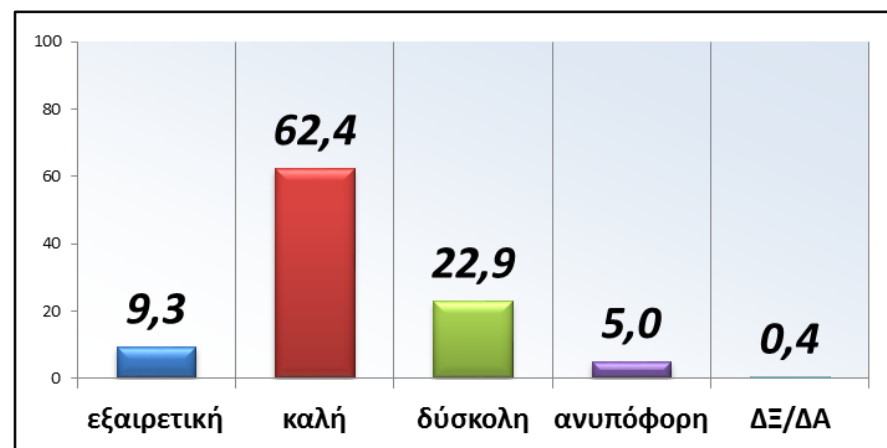
- Δύσκολη και ανυπόφορη χαρακτηρίζει το 45,8% των NEETs την κατάσταση στην οποία βρίσκονται σήμερα έναντι 27,9% των μη NEETs που δηλώνουν το ίδιο. Πρόκειται για μια σημαντική διαφοροποίηση της τάξης των 17,9 ποσοστιαίων μονάδων που καταδεικνύει τις ισχυρότατες ψυχολογικές επιπτώσεις, που προκαλεί η περιθωριοποίηση των συγκεκριμένων νέων ατόμων και ο εξοβελισμός τους από τους μηχανισμούς της παραγωγικής και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Διαγράμματα 8a-b: Αίσθημα περί της κατάστασης που βιώνουν

NEETs

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETS

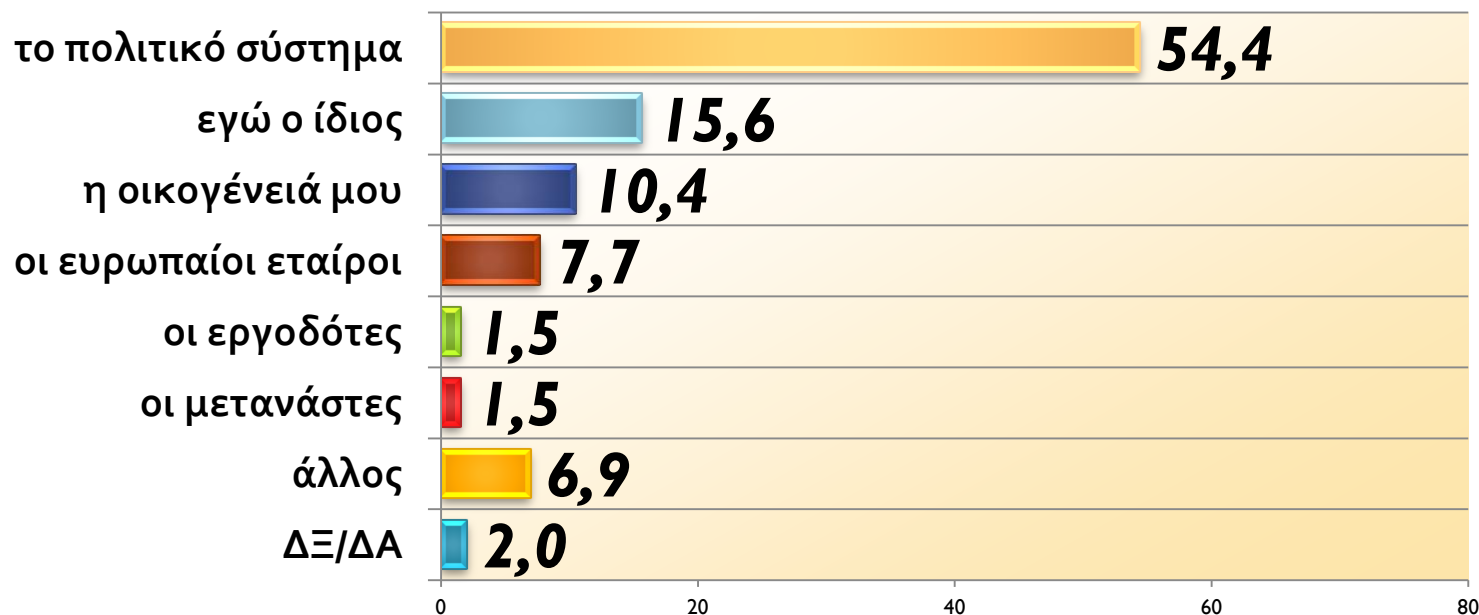
Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 30.

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 30.

- Η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση σαφώς και επιτείνει την κατάσταση, η περιθωριοποίηση, ωστόσο, των νέων αποτελεί μια αυτόνομη κοινωνική διεργασία που αυτοαναπαράγεται και προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις στον ψυχισμό των ατόμων, τα οποία την υφίστανται. Έτσι οι NEETs μπορεί να μην έχει χρειαστεί να καταφύγουν σε κοινωνικές δομές πρόνοιας περισσότερο από τους μη NEETs, ωστόσο η ψυχολογική τους κατάσταση καταγράφεται ως πολύ πιο επιβαρυνμένη. Και σε αυτή την περίπτωση το εισόδημα εμφανίζεται ως πολύ σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση της ψυχολογικής κατάστασης των νέων.

6.5. Απόδοση Ευθυνών

- Οι απαντήσεις στην ερώτηση για το ποιος ευθύνεται περισσότερο για την προσωπική κατάσταση του καθενός, καταδεικνύουν σε μια ακόμη περίπτωση, **το μεγάλο έλλειμμα εμπιστοσύνης που έχει ειδικά η νέα γενιά απέναντι στο πολιτικό σύστημα και το πολιτικό προσωπικό της χώρας, αφού το 61,8% των NEETs και το 53% των μη NEETs υποδεικνύουν αυτό ως κύριο υπεύθυνο. Προσωπικές ευθύνες αναγνωρίζει το 13% των NEETs έναντι 16,1% των μη NEETs, ενώ στην οικογένειά του επιρρίπτει κυρίως τις ευθύνες το 6,1% των NEETs και το 11,3% των υπολοίπων. Συνολικά το 54,4% των Ελλήνων νέων θεωρεί κατεξοχήν υπεύθυνο για την δύσκολη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει το πολιτικό σύστημα και πολιτικό προσωπικό της χώρας.**
- Διάγραμμα 9: Ε: Ποιος από τους παρακάτω θεωρείτε ότι ευθύνεται πιο πολύ για αυτήν σας την κατάσταση

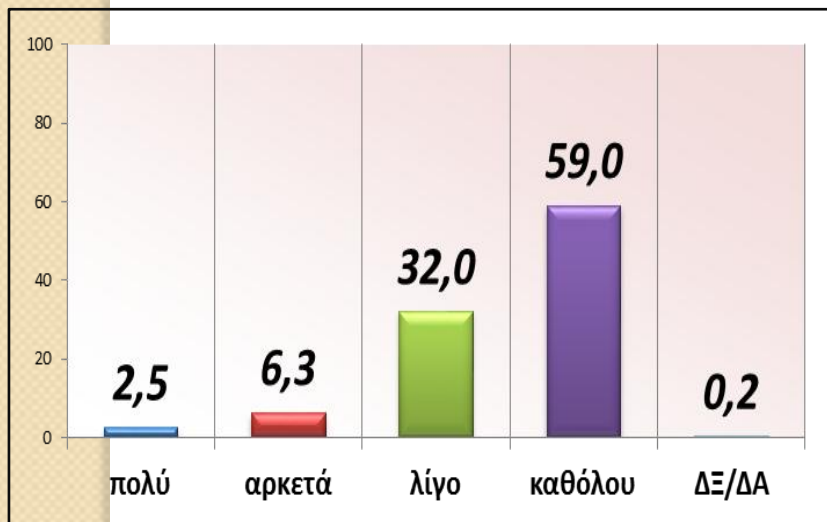

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 33.

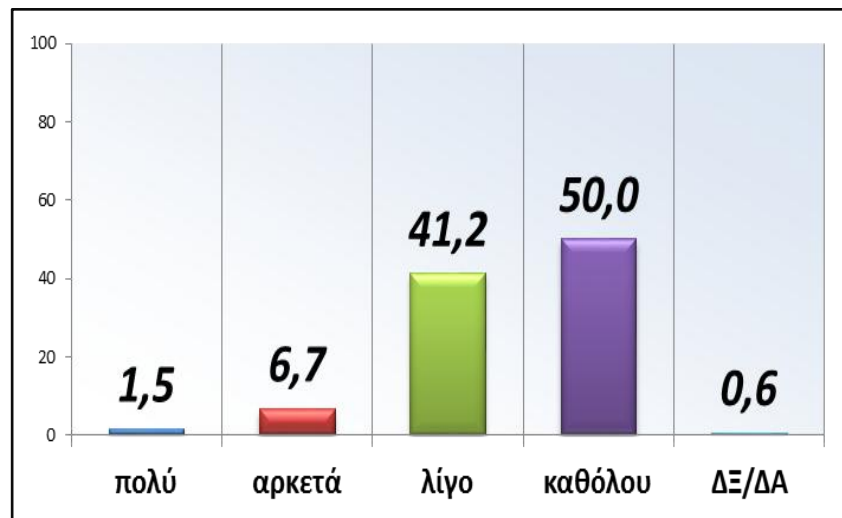
7. Δημόσια Εμπιστοσύνη

- Ως λογικό επακόλουθο, το 91,4% του συνόλου των νέων (91% των Neets) δεν εμπιστεύεται το Ελληνικό κράτος ως προς τις δομές προστασίας των πολιτών, ενώ το 92,1% του συνόλου (95,3% των Neets) έχει αρνητική και μάλλον αρνητική άποψη για το πολιτικό προσωπικό της χώρας. Αυτή η έλλειψη εμπιστοσύνης είναι εξίσου διάχυτη και στις δύο εξεταζόμενες ομάδες με μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους.

Διαγράμματα 11-12: Βαθμός εμπιστοσύνης στο ελληνικό κράτος και στις κοινωνικές δομές του
NEETs **ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETs**

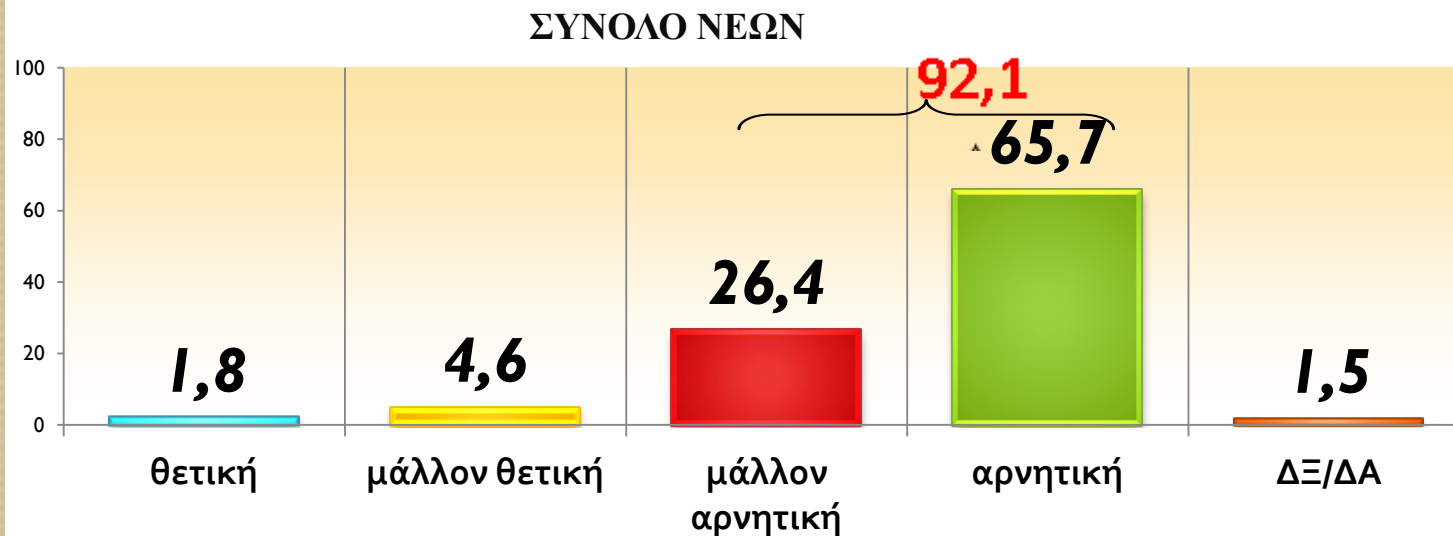

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 36.

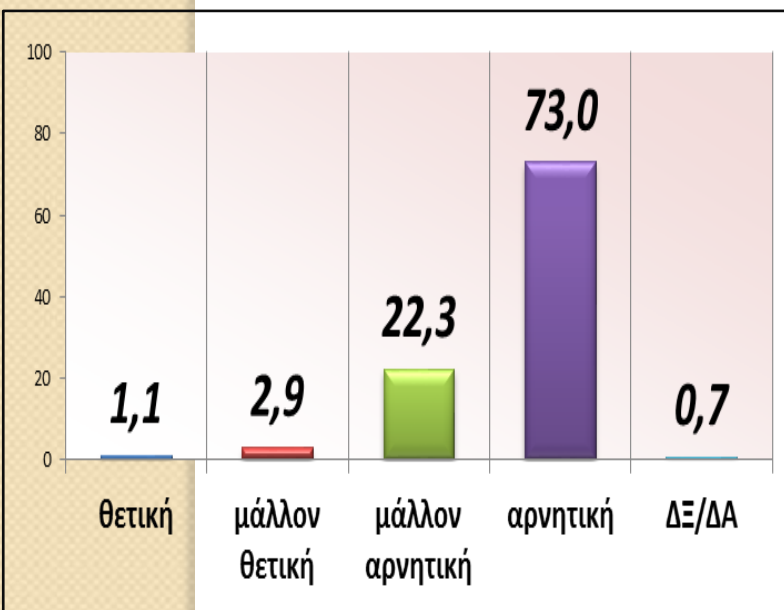

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 36.

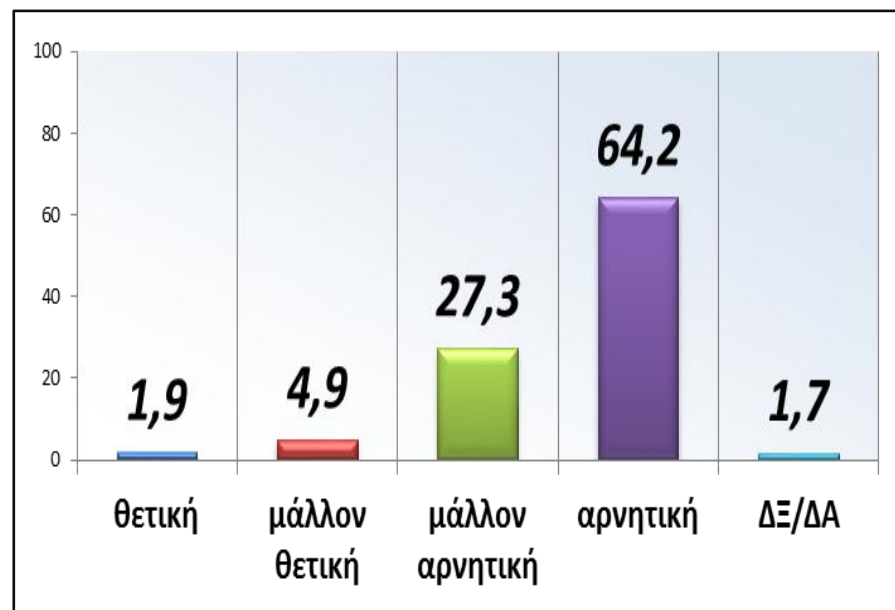
Διαγράμματα 13-14: Άποψη για το πολιτικό σύστημα και το πολιτικό προσωπικό της χώρας

NEETs

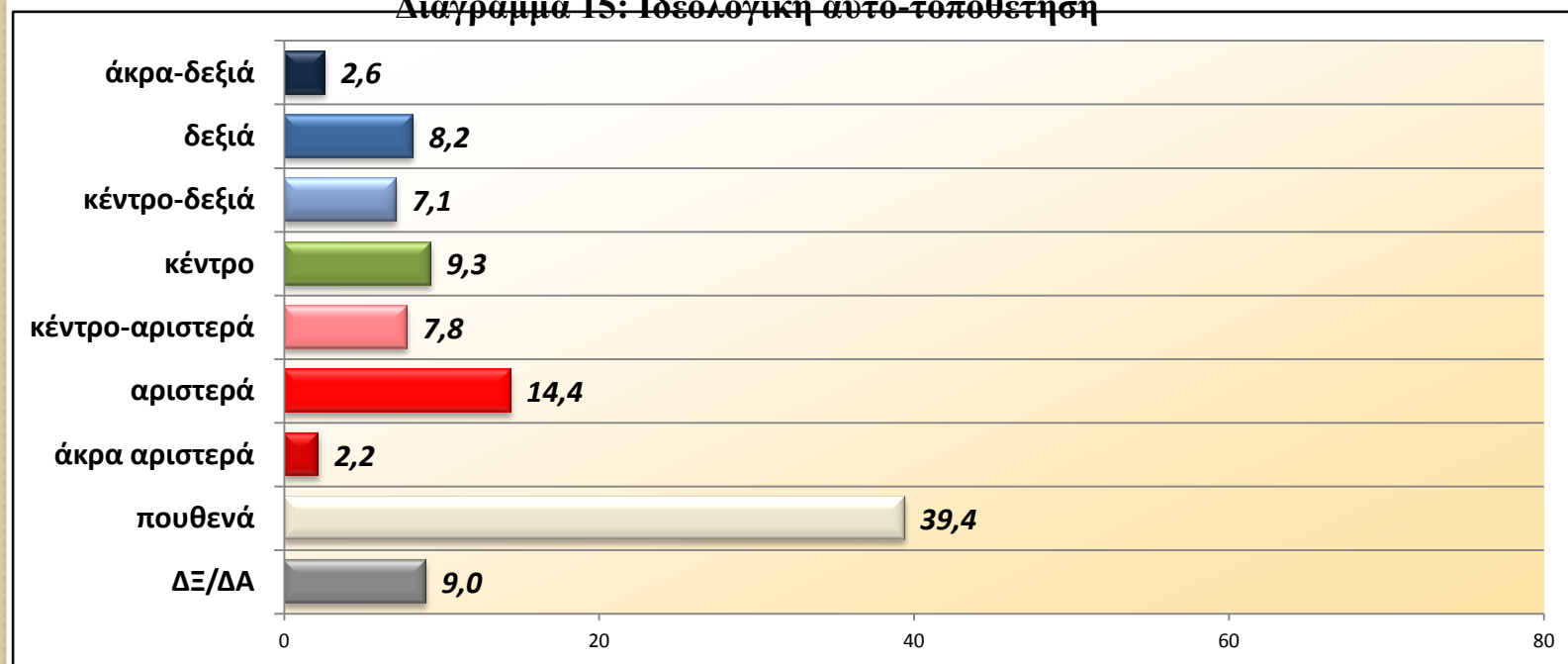
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETs

8. Ζητήματα Πολιτικής Συμπεριφοράς

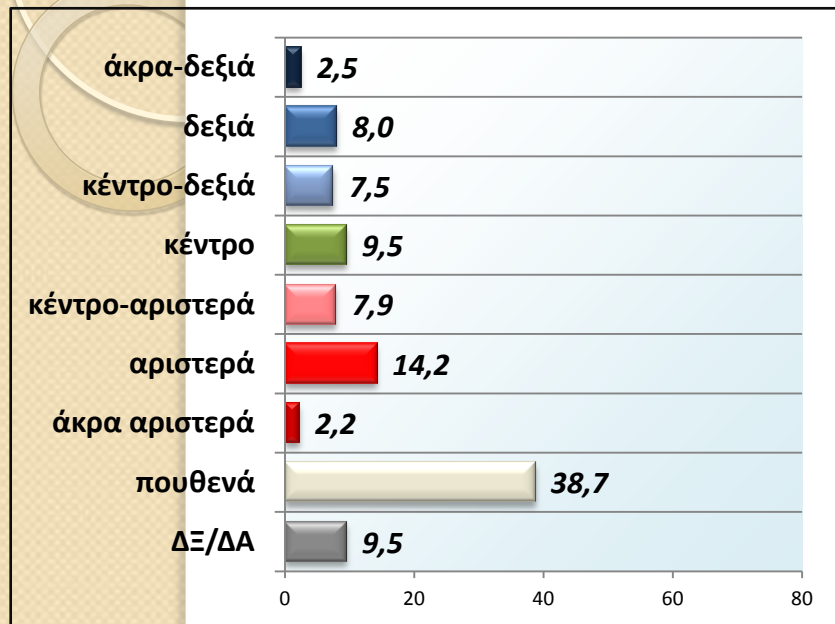
- Απότοκο αυτής της έλλειψης εμπιστοσύνης και της διευρυμένης απαξίας είναι η διάθεση μη συμμετοχής στην εκλογική διαδικασία (όποτε κι αν αυτή λάβει χώρα), όπου το 37,9% των νέων (45,2% των NEETs και το 36% των υπολοίπων) δηλώνουν ότι δεν θα ψήφιζαν. Η τάση αποχής αυξάνεται όσο μειώνεται το οικογενειακό εισόδημα. **Επιπλέον το 42,9% των NEETs και το 38,7% των μη NEETs (39,4% του συνόλου των νέων) δεν τοποθετούνται πουθενά στον ιδεολογικό άξονα Αριστερά – Δεξιά, ευρισκόμενοι σε αδυναμία να συνταχθούν με ιδεολογικές αναφορές και ταυτότητες, θεωρώντας ότι δεν μπορούν να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν.** Το ελαφρά μεγαλύτερο συγκριτικά ποσοστό τόσο στους NEETs (15,5%) όσο και στους μη NEETs (14,2%) τοποθετείται στην Αριστερά και δεν ακολουθεί τις τάσεις του γενικού πληθυσμού - όπως έχουμε δει σε άλλες έρευνες –για μεγάλη συγκέντρωση στις σχετικά κεντρογενείς ιδεολογικές θέσεις. Ωστόσο είναι σαφές ότι πρόκειται για μικρό ποσοστό (14,4%+ 2,2%) ειδικά σε σχέση με παλιότερες έρευνες στο νεανικό πληθυσμό.

Διάγραμμα 15: Ιδεολογική αυτο-τοποθέτηση

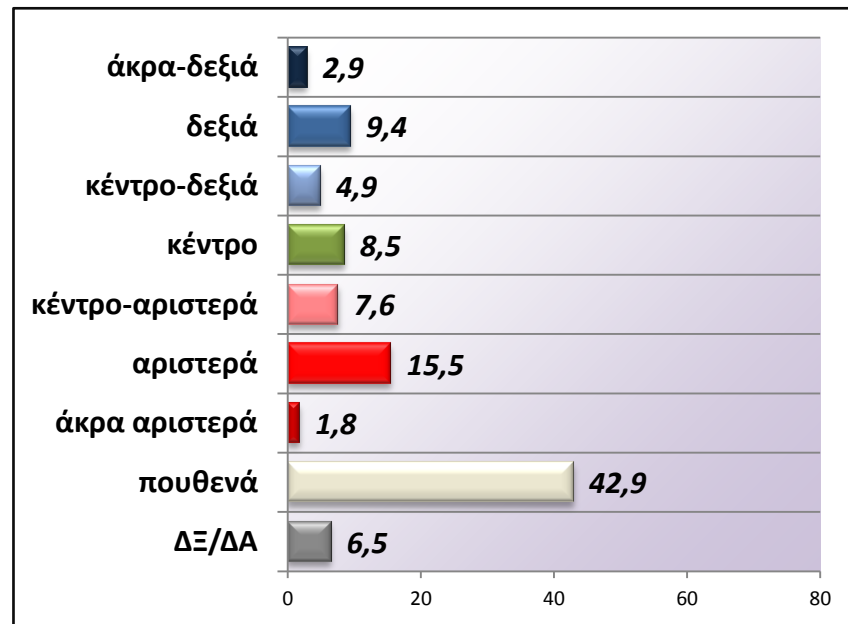
Διαγράμματα 16-17: Ιδεολογική αυτο-τοποθέτηση

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ NEETs

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 41.

NEETs

Πηγή: ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ, 2016: 41.

- Αναντίλεκτα, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά τα ευρήματα αναφορικά με την εμπιστοσύνη στο ελληνικό Κοινωνικό Κράτος και τους θεσμούς-υπηρεσίες του, το public trust ευρύτερα, όσο και την πρόθεση συμμετοχής στις επόμενες εθνικές εκλογές όποτε κι αν γίνουν αυτές.
- Πολλώ δε μάλλον αν σκεφθεί κανείς ότι δεν αφορούν αποκλειστικά σε μια πληθυσμιακή ομάδα που είναι δυνάμει ή ενεργεία αποκλεισμένη (δηλαδή τους Neets) και γι' αυτό εμφανίζεται σε τέτοια ένταση η απαξία στο πολιτικό σύστημα και η πλήρης απονεύρωση του public trust.
- Τα παρόμοια ποσοστά στο σύνολο του νεανικού πληθυσμό (συμπεριλαμβανόμενης του πολύ υψηλού ποσοστού που δεν αυτό-τοποθετούνται ιδεολογικά) αποτυπώνουν μια διευρυμένη όσο και δυσοίωνη απαξία, η οποία δεν πρέπει να διαλάβει της προσοχής τόσο των policy makers και του πολιτικού προσωπικού γενικά, όσο και της κοινωνίας των πολιτών.

ΜΕΡΟΣ Ε:
Συστατικά Στοιχεία της Προτεινόμενης
Ολοκληρωμένης Παρέμβασης

**ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε**

1. Εκπαιδευτικό Υλικό

Π5.1.2. Εκπαιδευτικό υλικό

Μελοπομένη Τσιτουρίδου, Κωνσταντίνος Τσιούμης, Ε. Γαζάνη

Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης είναι η παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο προορίζεται για τις εκπαιδευτικές δράσεις υποστήριξης των ατόμων που εντάσσονται στην κοινωνικά ευπαθή ομάδα NEETS, βάσει των αναγκών και των μαθησιακών στόχων, όπως αυτοί προσδιορίστηκαν από την ποσοτική και ποιοτική έρευνα η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του παρόντος έργου.

Η διεθνής εμπειρία έχει επισημάνει ότι για την εκπαίδευση ενηλίκων και ιδιαίτερα την υποστήριξη και την επιμόρφωση ευπαθών κοινωνικά ομάδων δεν υπάρχει μια και μοναδική λύση αλλά απαιτείται ένα πλήθος διαφορετικών στρατηγικών.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους NEETS δε συνιστά ένα προϊόν μιας επιμέρους γνώσης αλλά παραπέμπει σε μια δυναμική, εν εξελίξει διαδικασία και περιλαμβάνει όχι μόνο μαθησιακές αλλά και κάθε είδους δραστηριότητες.

Το περιεχόμενό του διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο όχι μόνο στην εμπλοκή των νέων στην εκπαίδευση αλλά και στην απόλαυση που αυτοί νιώθουν όπως και στην επίδραση που αυτό έχει για περαιτέρω μάθηση και απασχόληση.

Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού για τους NEETS εδράζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- ευρύτερο και πιο εμπλουτισμένο πρόγραμμα σπουδών
- ευέλικτο και πιο εξατομικευμένο πρόγραμμα σπουδών
- πρόγραμμα σπουδών που έχει νόημα για τον κόσμο της εργασίας

Το εκπαιδευτικό υλικό περιλαμβάνει μια εισαγωγική ενότητα και τις κάτωθι ενότητες:

Ενότητα 1: ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΝΕΑ ΕΛΚΥΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ

Ενότητα 2: ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΨΗΦΙΑΚΟ & ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

Ενότητα 3: ΔΙΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Ενότητα 4: ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Προσωπικές και Κοινωνικές Δεξιότητες (Τσιούμης κ.ά)

Συνήθως το περιεχόμενο ενός προγράμματος αποτελείται από μικρές ενότητες που έχουν συνδεθεί με τις ανάγκες και τους διατυπωμένους στόχους ενδεχομένως δε και η χρονική διάρκεια, ώστε να υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για τους εκπαιδευόμενους. Από τις βασικές αρχές είναι να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν την υπάρχουσα γνώση και να την ανατροφοδοτήσουν.

Στα πλαίσια της ενότητας αυτής προτείνονται δράσεις με βάση ψηφιακό και έντυπο υλικό, αλλά και δράσεις με βασικό περιεχόμενο την επικοινωνία και τη συνεργασία. Στόχος τους είναι μέσα από την κριτική ανάγνωση και τη διατύπωση απόψεων η βελτίωση του γλωσσικού επιπέδου των εμπλεκόμενων και μέσα από την ψηφιακή (π.χ μέσω sky)και άμεση επικοινωνία της βελτίωσης των επικοινωνιακών τους δεξιοτήτων και της καλύτερης οργάνωσης και παρουσίασης του εαυτού τους.

2. Μέθοδοι Διδασκαλίας

Π5.1.3. Μέθοδοι διδασκαλίας

Αναστασία Χριστοδούλου, Σωκράτης Κονιόρδος

Το Παραδοτέο 5.1.3 Μέθοδοι Διδασκαλίας αφορά σε πρόταση μιας συνδυαστικής μεθόδου διδασκαλίας, η οποία προκύπτει από τη συναρμογή εκείνων των εκπαιδευτικών μεθόδων, οι οποίες κρίνονται αναγκαίες για τη πραγμάτωση του εκπαιδευτικού υλικού για το διαφοροποιημένο κοινό του έργου, την ομάδα NEETS (νέοι άνθρωποι εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης). Η επιλογή της συνδυαστικής μεθόδου, συνάδει με τη θεωρία για την εκπαίδευση ενηλίκων και ιδιαίτερα την υποστήριξη και επιμόρφωση ευπαθών κοινωνικά ομάδων, τη διαφοροποιημένη μάθηση και τη μαθητοκεντρική μέθοδο. Ο παραπάνω συνδυασμός θεωρητικών εργαλείων και μεθόδων κρίθηκε αναγκαίος καθώς ξεπερνά την έννοια της σχολικής αίθουσας και οδηγεί σε νέους ορίζοντες τους εκπαιδευόμενους. Η προτεινόμενη συνδυαστική μέθοδος διδασκαλίας οδηγεί το άτομο μέσα στη ζωή, στην κοινωνία, στην εργασία και στον προσωπικό αναστοχασμό. Τελικό ζητούμενο είναι μέσα από ένα φάσμα τεχνικών οι συμμετέχοντες να σκεφτούν, να γράψουν, να ακούσουν, να σχολιάσουν και να ασκηθούν ατομικά και ομαδικά. Όλες οι εκπαιδευτικές τεχνικές παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και για το λόγο αυτό προτείνεται να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, ανάλογα με τις συνθήκες και τις απαιτήσεις που έχει κάθε ξεχωριστή εκπαιδευτική ομάδα, ούτως ώστε να επιτυγχάνονται τα βέλτιστα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και να μη χάνουν οι συμμετέχοντες το ενδιαφέρον τους. Οι μορφές οργάνωσης της διδασκαλίας, που προτάσσονται ως καταλληλότερες, συνδιαστικά, για το κοινό των NEETS είναι: Άσκηση, Βιωματικές δράσεις, Διερευνητική μέθοδος, Εισήγηση, Ερωτήσεις-απαντήσεις, Επίδειξη, Επίλυση προβλήματος, Εσωτερική διαφοροποίηση του μαθήματος, Θεατρικό παιχνίδι, Καταιγισμός ιδεών, Μέθοδος project/Σχέδιο δράσης, Μελέτη περίπτωσης, Πρακτική άσκηση, Παιχνίδι ρόλων, Ομαδική εργασία, Ομάδες δύο ατόμων-Δυάδες, Συζήτηση, Χιονοστιβάδα.

3. Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Παραδοτέο Π5.1.4.

Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Δέσποινα Παπαγερίδου, Μαρία Παυλή-Κορρέ, Ιφιγένεια Βαμβακίδου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο προσδιορισμός και η αναλυτική περιγραφή των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων στις εκπαιδευτικές δράσεις υποστήριξης των ατόμων που εντάσσονται στην ευπαθή κοινωνικά ομάδα των NEETS σχετίζεται με τους μαθησιακούς στόχους που τέθηκαν ως αποτέλεσμα της διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών τους που πραγματοποιήθηκε και του υλικού που αναπτύχθηκε για να καλύψει αυτές τις ανάγκες (βλ. παραδοτέα 5.1.1., 5.1.2. και 5.1.3.). Η αξιοποίηση του προτεινόμενου εκπαιδευτικού υλικού σε συνδυασμό με την τήρηση των αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί να αποδώσει μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία να εντάσσονται όχι μόνο σε μία αλλά σε περισσότερες από τις 4 βασικές κατηγορίες μαθησιακών στόχων που τέθηκαν (απόκτηση γνώσεων, ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων, απόκτηση ψηφιακού γραμματισμού και βελτίωση οργανωτικών-πρακτικών δεξιοτήτων). Τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα αποτυπώνονται σε αντιστοίχιση με τις προτεινόμενες δράσεις των 4 διδακτικών ενοτήτων του εκπαιδευτικού υλικού. Κατά την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος, οι εκπαιδευτές, έχοντας επίγνωση των διαφορετικών χαρακτηριστικών των μελών που απαρτίζουν κάθε εκπαιδευτική ομάδα NEETS, μπορούν να προσαρμόζουν το προτεινόμενο εκπαιδευτικό υλικό και τις εκπαιδευτικές τους μεθόδους στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, προκειμένου να επιτευχθεί το βέλτιστο δυνατό μαθησιακό αποτέλεσμα.

4. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για stakeholders I

Παραδοτέο 5.2a: Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες

Νίκος Παπαδάκης, Μαρία Δρακάκη, Κώστας Λάβδας, Δημήτρης Κοτρόγιαννος, Μαρία Μπάστα, Αντώνης Παπαργύρης

Περίληψη

Το «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες» (Π.5.2a) αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του σχεδιασμού και ανάπτυξης της διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης για τους NEETs στην Ελλάδα με στόχο την κοινωνική τους ενσωμάτωσή (Π.Ε.5). Συνοδεύει το ολοκληρωμένο Πρόγραμμα στοχευμένης και βασισμένης στις ικανότητες, κατάρτισης-reskilling (ανά ταξινομική κατηγορία των NEETs, βάσει του προφίλ δεξιοτήτων τους) (Π.5.1), καθώς και το Report για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης (Π.5.3). Επιπροσθέτως, η διττή πρόταση ολοκληρωμένης παρέμβασης για την κοινωνική ενσωμάτωση των NEETs περιλαμβάνει, εκτός από το παρόν Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες, και ένα δεύτερο Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα (Π.5.2b).

Το «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες» απευθύνεται σε όλους τους αρμόδιους φορείς, policy-makers, δομές και υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης-reskilling, της ΔΒΜ, της απασχόλησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης των NEETs καθώς και άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων. Επιδιώκεται, δε, να αξιοποιηθεί από τους προαναφερθέντες δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ως ένα εγχειρίδιο με κατευθυντήριες γραμμές για την ένταξη και επανένταξη των NEETs στην αγορά εργασίας στο πλαίσιο της «Εγγύησης για τη Νεολαία» (Youth Guarantee) (βλ. αναλυτικά Council of the European Union, 2013: 3-5). Δηλαδή, στην κατεύθυνση α) της εξατομικευμένης υποστήριξης του εκάστοτε NEET στην Ελλάδα για ζητήματα διαχείρισης σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού και β) της εξομάλυνσης της υφιστάμενης αναντιστοιχίας μεταξύ των αναγκών των

NEETs για εύρεση εργασίας και των αντίστοιχων παρεμβάσεων και δράσεων από την πλευρά της πολιτείας και άλλων φορέων -δημόσιων και ιδιωτικών- (Eurofound, 2016: 49).

Συγκεκριμένα, το «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες» περιλαμβάνει μία δέσμη προτεινόμενων στοχευμένων δράσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, οι οποίες δύναται να αξιοποιηθούν από policy makers, δομές και υπηρεσίες και αφορούν στη διαχείριση του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής σταδιοδρομίας των NEETs, και άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων. Η προτεινόμενη δέσμη δράσεων επιμερίζεται σε τρία μέρη: α) γενικές δράσεις Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για την άμβλυνση της κοινωνικής ευπάθειας των NEETs, β) στοχευμένες δράσεις στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης & της ΔΒΜ και γ) στοχευμένες δράσεις στο πεδίο της απασχόλησης.

Όσον αφορά στις Γενικές Δράσεις Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για την άμβλυνση της κοινωνικής ευπάθειας των NEETs, προτείνονται δράσεις/μέτρα με (μερικό) δημοσιονομικό κόστος για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου των NEETs στην Ελλάδα με μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητάς τους, ήτοι αύξηση της χρηματοδότησης ή ανακατανομή προϋπολογισμού σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της Συμβουλευτικής και του Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ιδίως των ευπαθών κοινωνικά ομάδων.

Επιπροσθέτως, στην κατεύθυνση της επανεκπαίδευσης, της κατάρτισης-reskilling και της ενδυνάμωσης της απασχολησιμότητας των NEETs, καθώς και της ενημέρωσής τους για ζητήματα συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, προτείνονται: α) η προώθηση και ενίσχυση των διμερών και τριμερών συνεργασιών ανάμεσα σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και κοινωνικούς εταίρους, β) η αναβάθμιση του Δικτύου Διά Βίου Μάθησης στην Ελλάδα, όπως και γ) η δημιουργία τοπικών δικτύων (networking) και ενός κεντρικού δικτυακού κόμβου (network node) για την προώθηση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών δικτύων και ανταλλαγής «καλών πρακτικών» (best practices) για ζητήματα κοινωνικής ευπάθειας, ανεργίας, συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και ενίσχυσης της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο.

4. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για stakeholders II

Αναφορικά με τις στοχευμένες δράσεις στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ΔΒΜ, προτείνονται: α) η προώθηση της πιστοποίησης προσόντων και επαγγελματικών περιγραμμάτων και η προώθηση των δομών Δια Βίου Μάθησης με παράλληλη αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων μη-τυπικής και άτυπης μάθησης, β) η προώθηση του θεσμού των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) και η ενίσχυση των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) και γ) η προώθηση των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών σε Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και παράλληλη ενημέρωση για αυτά (εξ αποστάσεως μεταπτυχιακές σπουδές, δίδακτρα, μέθοδος εισαγωγής, επαγγελματικές δυνατότητες).

Ως προς τις στοχευμένες δράσεις στο πεδίο της απασχόλησης, προτείνονται: α) η προώθηση και η αναβάθμιση των δράσεων ΣΥΕΠ του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) (π.χ. διοργάνωση ημερίδων σε περιφερειακό επίπεδο), β) η ενίσχυση των Δομών Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ) και συγκεκριμένα των Γραφείων Διασύνδεσης των Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, γ) η αναβάθμιση των υπηρεσιών συμβουλευτικής του ΟΑΕΔ και των Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΠΑ 2), δ) η προώθηση και υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας μέσω λήψης μέτρων και υλοποίησης δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο και στις παράκτιες και νησιωτικές περιοχές για την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας και της επαγγελματικής αποκατάστασης των NEETs και άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων και ε) η δημιουργία one-stop-shops (κέντρα εξυπηρέτησης νέων και ιστοσελίδας-κόμβου για την ενημέρωση των NEETs και των υπόλοιπων ευπαθών κοινωνικά ομάδων για επαγγελματικές και εκπαιδευτικές διαδρομές και για ζητήματα συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού.

Όλες οι προαναφερθείσες προτεινόμενες στοχευμένες δράσεις δύνανται να λάβουν τη μορφή προληπτικών και αντισταθμιστικών μέτρων για τους NEETs (επανεκπαίδευση, κατάρτιση-reskilling, ενδυνάμωση απασχολησιμότητας), στοχεύοντας στην ένταξη ή την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση την κοινωνική τους ενσωμάτωση, μειώνοντας τον κίνδυνο για κοινωνική περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό.

Το «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες» δύνανται: α) είτε να χρησιμοποιηθεί μεμονωμένα ως μία

δέσμη στοχευμένων δράσεων για την σταδιοδρομία και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των NEETs, άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων και γενικότερα των νέων ατόμων που βιώνουν την ανεργία και βρίσκονται στο κατώφλι της κοινωνικής περιθωριοποίησης, β) είτε να συμπεριληφθεί στο γενικότερο στρατηγικό πλαίσιο μέτρων και δράσεων που λαμβάνονται για την κοινωνική ενσωμάτωση των ευπαθών κοινωνικά ομάδων στην Ελλάδα.

5. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους Neets I

Παραδοτέο 5.2b: Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα

Νίκος Παπαδάκης, Μαρία Δρακάκη, Κώστας Λάβδας, Δημήτρης Κοτρώγιαννος, Μαρία Μπάστα, Αντώνης Παπαργύρης

Περίληψη

Ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της σύγχρονης εποχής είναι και οι ταχύτατοι ρυθμοί με τους οποίους αλλάζουν οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στο παγκόσμιο στερέωμα, δημιουργώντας πολλές φορές ρευστότητα και αβεβαιότητα στην επαγγελματική και κατά συνέπεια στην βιοτική τροχιά των ατόμων. Και, ιδίως, των ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, όπως οι NEETs. Οι έννοιες της προσαρμοστικότητας και της ευελιξίας αποτελούν δύο από τις βασικές παραμέτρους ως προς την ένταξη ή επανένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας, προκειμένου αυτά να είναι σε θέση να διαχειριστούν τις συνεχείς αλλαγές που διαδραματίζονται στο πεδίο της απασχόλησης και να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις δυσκολίες, που, κατά καιρούς προκύπτουν.

Το «Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα» (Π.5.2b) αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του σχεδιασμού και ανάπτυξης της διττής πρότασης ολοκληρωμένης παρέμβασης για τους NEETs στην Ελλάδα με στόχο την κοινωνική τους ενσωμάτωσή (Π.Ε.5). Συνοδεύει το ολοκληρωμένο Πρόγραμμα στοχευμένης και βασισμένης στις ικανότητες, κατάρτισης-reskilling (ανά ταξινόμική κατηγορία των NEETs, βάσει του προφίλ δεξιοτήτων τους) (Π.5.1), καθώς και το Report για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης (Π.5.3). Επιπροσθέτως, η διττή πρόταση ολοκληρωμένης παρέμβασης για την κοινωνική ενσωμάτωση των NEETs περιλαμβάνει, εκτός από το παρόν Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα, ένα δεύτερο Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για policy makers, δομές και υπηρεσίες (Π.5.2a).

Το Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα επιδιώκει να συμβάλει στη διευκόλυνση της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού των Ελλήνων NEETs προτείνοντας μία δέσμη: α) βασικών κατευθυντήριων γραμμών σχεδιασμού ή επανασχεδιασμού του επαγγελματικού τους προσανατολισμού και β) στοχευμένων δράσεων στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της ΔΒΜ και της απασχόλησης. Οι προαναφερθείσες προτεινόμενες βασικές κατευθυντήριες γραμμές και στοχευμένες δράσεις επιδιώκεται να αποτελέσουν ένα χρήσιμο οδηγό-εργαλείο α) για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού των NEETs και άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων, β) για την απόκτηση ή/και αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων τους και γ) την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητάς τους, στοχεύοντας στην ένταξη ή επανένταξη τους στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική τους ενσωμάτωση.

Όσον αφορά στις προτεινόμενες βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού των NEETs, αυτές περιλαμβάνουν: α) την ανάπτυξη δεξιοτήτων Διά Βίου Διαχείρισης της Σταδιοδρομίας, προκειμένου οι NEETs να μπορούν να διαχειριστούν με αποτελεσματικό τρόπο τη σταδιοδρομία και τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, λαμβάνοντας αποφάσεις για τις επαγγελματικές και εκπαιδευτικές τους επιλογές, β) οδηγίες και χρήσιμες συμβουλές για τη διαμόρφωση εξατομικευμένου συστήματος σχεδιασμού σταδιοδρομίας και επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς επίσης και οδηγίες σύνταξης βιογραφικού σημειώματος (CV), γ) χρήσιμες συμβουλές-οδηγίες για τους NEETs και άλλες ευπαθείς κοινωνικά ομάδες για την λήψη έγκυρης και αξιόπιστης πληροφόρησης-ενημέρωσης σε σχέση με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διαδρομές τους και την εύρεση θέσεως εργασίας.

Ως προς την αναζήτηση εναλλακτικών διαδρομών μάθησης (εκπαίδευση-κατάρτιση-ΔΒΜ) και απασχόλησης από τους NEETs για την απόκτηση δεξιοτήτων-ικανοτήτων και ενδυνάμωσης της απασχολησιμότητάς τους για τη διευκόλυνση εισόδου τους ή επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, προτείνονται μία μεγάλη ποικιλία από: δομές και θεσμούς εκπαίδευσης, κατάρτισης και ΔΒΜ (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (δημόσια και ιδιωτικά), β) εναλλακτικές διαδρομές εκπαίδευσης και μάθησης (προπτυχιακές,

5. Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους Neets II

μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), γ) δράσεις και πρωτοβουλίες από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) που αφορούν στην πιστοποίηση προσόντων και επαγγελματικών περιγραμμάτων, το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων από τη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση και τα ΙΕΚ, την ανάπτυξη και την πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων στο πεδίο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης), καθώς και δ) υπηρεσίες Δια βίου Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού προσανατολισμού (Δια βίου ΣΥΕΠ) ή Διά βίου Συμβουλευτικής Σταδιοδρομίας που προσφέρει ο ΕΟΠΠΕΠ (δια ζώσης ή εξ' αποστάσεως εξατομικευμένες ή ομαδικές συναντήσεις-σεμινάρια, Διαδραστική πύλη εφήβων, Ευρωπαϊκή Πύλη Δεδομένων Εκπαιδευτικών Ευκαιριών “Learning Opportunities and Qualifications in Europe”, Πύλη δια βίου Ανάπτυξης Σταδιοδρομίας Ενηλίκων, Εργαλεία Αυτοβοήθειας, Επαγγελματικές Μονογραφίες).

Επιπλέον, στην κατεύθυνση αύξησης των πιθανοτήτων εύρεσης εργασίας δίδονται χρήσιμες πληροφορίες για τα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης (ΚΠΑ 2) του ΟΑΕΔ και για τις υπηρεσίες που προσφέρουν (εγγραφή στο μητρώο ανέργων του ΟΑΕΔ, προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ στην Ελλάδα, προγράμματα απασχόλησης στην Ευρώπη μέσω του δικτύου EURES, προγράμματα κατάρτισης-επιμόρφωσης ανέργων, εγγραφή στα ΙΕΚ του ΟΑΕΔ, φοίτηση στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) – Μαθητείας, Συμβουλευτικές Υπηρεσίες από Εργασιακούς Συμβούλους).

Για όλες τις προαναφερθείσες βασικές κατευθυντήριες γραμμές σχεδιασμού της σταδιοδρομίας και του επαγγελματικού προσανατολισμού, τις εναλλακτικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές διαδρομές παρέχονται αναλυτικές οδηγίες και πληροφορίες, καθώς και τα αντίστοιχα links, προκειμένου οι NEETs να έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν και να επισκεφτούν τις ιστοσελίδες των δομών, υπηρεσιών και οργανισμών εκπαίδευσης, κατάρτισης, ΔΒΜ και απασχόλησης και να ενημερωθούν με εγκυρότητα και αξιοπιστία για τις εναλλακτικές επαγγελματικές ή/και εκπαιδευτικές επιλογές που δύναται να έχουν.

Το Εγχειρίδιο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους NEETs στην Ελλάδα, επιδιώκεται να συμβάλει στην ενημέρωση και στην ενεργοποίησή των NEETs και άλλων ευπαθών κοινωνικά ομάδων ως προς τον

σχεδιασμό του επαγγελματικού τους προσανατολισμού και τη διαχείριση της σταδιοδρομίας τους, παρέχοντας εναλλακτικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές και διαδρομές, με στόχο την ενδυνάμωση της απασχολησιμότητάς τους και την κοινωνική τους ενσωμάτωση.

6. Προτεινόμενες Δράσεις Ψυχολογικής Υποστήριξης

Παραδοτέο 5.3: Report για τις προτεινόμενες παρεμβάσεις ψυχολογικής υποστήριξης

Μαρία Μπάστα, Δημήτρης Κοτρώγιαννος, Αντώνης Παπαργύρης, Στέλιος Τζαγκαράκης, Μαρία Δρακάκη, Βασίλης Δαφέρμος

Περίληψη

Οι Neets αποτελούν μια σχετικά νέα κοινωνική ομάδα και συμπεριλαμβάνουν άτομα μεταξύ 15-24 ετών εκτός εκπαίδευσης/ κατάρτισης και εργασίας, με κύρια χαρακτηριστικά τις μειωμένες κοινωνικές επαφές, τη μειωμένη συμμετοχή στα κοινά, χαμηλό αίσθημα ευεξίας και αρνητικές πεποιθήσεις για τον εαυτό τους. Ως τώρα, στη διεθνή βιβλιογραφία, μόνο μια εργασία έχει διερευνήσει το ψυχολογικό / ψυχιατρικό προφίλ των Neets και δεν υπάρχουν μελέτες που να αξιολογούν παρεμβάσεις στοχεύοντας σε ψυχολογικές/ ψυχιατρικές παραμέτρους.

Βασιζόμενοι σε παρεμβάσεις που έχουν γίνει σε άλλες ευπαθείς ομάδες, όπως σε άνεργους, οι ψυχολογικές παρεμβάσεις που μπορεί να ωφεληθούν τους Neets αποτελούν δύο μεγάλες κατηγορίες: (α) πρόληψης ψυχολογικής επιβάρυνσης και (β) επανένταξης (rehabilitation) των Neets που έχουν εμφανίσει έντονα ψυχολογικά/ ψυχιατρικά συμπτώματα.

Στις παρεμβάσεις **πρόληψης** ψυχολογικής επιβάρυνσης σε Neets συμπεριλαμβάνονται (1) η βελτίωση στρατηγικών διαχείρισης προβλημάτων (coping strategies) με στόχο την ενίσχυση της αυτό-αποτελεσματικότητας (self-efficacy) και (2) Διενέργεια σύντομου screening για καταθλιπτικά / αγχώδη συμπτώματα σε δομές – γραφεία ευρέσεων εργασίας/ προγράμματα εκπαίδευσης/ κατάρτισης και διασύνδεση με Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας σε επίπεδο εξωτερικού ιατρείου σε περίπτωση που υπάρχει ένδειξη.

Στις παρεμβάσεις **επανένταξης** των Neets με ψυχικές παθήσεις προτείνεται η τακτική επικοινωνία του πάσχοντα Neet με επαγγελματία Ψυχικής Υγείας, ο σαφής προσδιορισμός της διάγνωσης και της βαρύτητας της νόσου, ο σχεδιασμός του πλάνου επανένταξης, και η παραπομπή σε Ειδικό Ψυχικής Υγείας (Ψυχολόγο, Ψυχίατρο), εφόσον υπάρχει ένδειξη. Όλες οι παραπάνω παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι εξατομικευμένες, ανάλογα με την άθηση, τις ειδικές συνθήκες και τις ανάγκες του κάθε Neet.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - Γ.Σ.Ε.Ε

Καταληκτικά Ι.

- Όλα τα προαναφερθέντα όπως και σειρά άλλων ευρημάτων της έρευνας, καθιστούν εμφανείς τις επίμονες επιπτώσεις της κρίσης στους Neets: Δραματική επιδείνωση του βιοτικού τους επιπέδου, προβλήματα ψυχοπαθολογίας, κοινωνικός αποκλεισμός και διάρρηξη της υπάρχουσας βιοτικής τροχιάς τους με ό,τι αυτό συνεπάγεται (βλ. αναλυτικά Papadakis, Kyridis, Papargyris 2015: 67- 69 και Papadakis et al 2017).
- Εξίσου προφανής καθίσταται η αναγκαιότητα βαθύτερων παρεμβάσεων που θα επιτρέψουν την αποτελεσματική ένταξή των νέων και ειδικά των πλέον αποκλεισμένων στις κοινωνικές δομές, η οποία δεν θα τους αποφέρει μόνο βραχυπρόθεσμα οφέλη αλλά θα διαμορφώσει τις προοπτικές για την μακροπρόθεσμη διατήρησή τους στον πυρήνα των κοινωνικών δομών.
- Τα υψηλά ποσοστά τόσο της νεανικής ανεργίας όσο και των NEETs κατά τη διάρκεια της κρίσης αποτελούν την ένδειξη της αδυναμίας αποτελεσματικής και μόνιμης μετάβασης των νέων από την εκπαίδευση στην απασχόληση σε συνδυασμό με την προϊούσα αποδόμηση της αγοράς εργασίας, με αποτέλεσμα την πρόκληση αρνητικών κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων που αποτελούν απειλή για την κοινωνική συνοχή. Μια δυσοίωνα συνθήκη, που προκαλεί ευθέως το πλέγμα των δημόσιων πολιτικών (συμπεριλαμβανομένων αυτών της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης) για ορατές και συνεκτικές απαντήσεις.

Καταληκτικά II.

- Το βιβλίο με τίτλο «Coming Up Short» της Jennifer M. Silva (ίσως η πιο συζητημένη ποιοτική κοινωνική έρευνα των τελευταίων χρόνων διεθνώς), στο πλαίσιο της μελέτης της τροχιάς ενηλικίωσης των νέων της εργατικής τάξης στην Ανατολική Ακτή των ΗΠΑ, καταδεικνύει μια βίαια εξατομίκευση (παράγωγο της ματαίωσης ως προς κάθε παραδεδειγμένη συλλογικότητα), που επιτρέπει στη Silva να αναπτύξει τη θεωρία της για την οικονομία της διάθεσης και την έννοια του “hardened self” (βλ. αναλυτικά Silva 2013 και Silva 2014: 1388–1397).
- Μέσα στους 4 κύριους παράγοντες, στους οποίους αποδίδεται η σημαντική καθυστέρηση, ενίοτε και «διάρρηξη», της ενηλικίωσης (αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα αφορά σε νέους 24- 34 ετών) περιλαμβάνεται η παρακμή της βιομηχανικής εργατικής τάξης, όσο και η απονεύρωση των δικτύων κοινωνικής προστασίας. Φαινόμενα, των οποίων οι επιπτώσεις προφανώς εκτείνονται πέραν του νεανικού πληθυσμού. Με τα λόγια της Silva: “η οικονομική αβεβαιότητα.... περιορίζει τη δυνατότητα να κάνουν επιλογές, να συμμετάσχουν στη ζωή της κοινότητας, να συνδεθούν με οικειότητα.... Στον πυρήνα της, η νέα ενηλικίωση περιλαμβάνει χαμηλές προσδοκίες για εργασία, ανησυχία ως προς κάθε δέσμευση, διευρυμένη δυσπιστία απέναντι σε κάθε κοινωνικό (και πολιτικό) θεσμό και βαθύ απομονωτισμό από τους άλλους. Μετακινούμενοι από τη μία ασταθή θέση εργασίας στην άλλη, αυξάνοντας το χρέος τους στις πιστωτικές κάρτες μόνο και μόνο για να τα βγάλουν πέρα, αυτοί οι νεαροί άνδρες και γυναίκες παραιτούνται από το Αμερικάνικο Όνειρο. Στο μεταξύ, οι καθημερινές εμπειρίες σύγχυσης και προδοσίας εντός της αγοράς εργασίας, των θεσμών, (ακόμα) και της οικογένειας, διδάσκουν τους νέους και νέες της εργατικής τάξης, ότι είναι εντελώς μόνοι, αποκλειστικά υπεύθυνοι για τις τύχες τους.... Εγκλωβισμένοι σε ένα αποθαρρυντικό παρόν και ανήσυχοι για το μέλλον». (βλ. αναλυτικά Silva 2013). Μόνο που όσα περιγράφει η Silva, στο πλαίσιο της έρευνας της για τους νέους, φαίνεται να μην αφορούν μόνο τους νέους στις ΗΠΑ.
- Μια σειρά από δεδομένα ερευνών σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμπεριλαμβανομένης της πρόσφατης δικής μας, μας επιβάλουν να διαφοροποιηθούμε από τη Silva. Αυτό που φαίνεται να συγκροτείται στην Ευρώπη (ή τουλάχιστον σε τμήματα αυτής), σε επίπεδο νεανικού πληθυσμού τουλάχιστον, είναι νομίζω ο «dis-engaged self». Ο θεσμικά αποσυναρτημένος εαυτός. Αν αυτό ισχύει και συναρτηθεί αφενός με τη παράδοση θεσμικής ατροφίας χωρών όπως η Ελλάδα κι αφετέρου με τη μείζονα κρίση νομιμοποίησης της Ε.Ε. σε συνδυασμό με το έλλειμμα πολιτικής και οικονομικής διακυβέρνησης στην Ένωση, οι οιωνοί δεν είναι καλοί. **Πιο απλά: η Ευρώπη σκοτεινιάζει.** Και το σκοτάδι αυτό δεν αφήνει ανεπηρέαστη την ελληνική νεολαία, εκείνην δηλαδή που κατεξοχήν έχει επίμονα πληγεί από την μείζονα Οικονομική Κρίση.
- Είναι όντως ανησυχητικά τα ευρήματα που αφορούν στην διευρυμένη όσο και δυσοίωση απαξία του πολιτικού συστήματος και προσωπικού, η οποία απειλεί προοπτικά τόσο την κοινωνική συνοχή όσο και την αντιπροσωπευτική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Η Ελλάδα δεν γερνάει μόνο ηλικιακά. Χάνοντας ένα δυναμικό τμήμα του πληθυσμού (τους brain drainers), οδηγώντας ένα άλλο τμήμα να αποσυναρτάται από κάθε established εκδοχή αντιπροσώπευσης, «γερνάει» αξιακά.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ξενόγλωσση

Drakaki, M., Papadakis, N., Kyridis, A. & Papargyris A. (2014). Who's The Greek Neet? Parameters, Trends and Common Characteristics of a Heterogeneous Group, in *International Journal of Humanities and Social Science* Vol. 4, No. 6; April 2014, pp. 240-254.

Endeavor (2016), Greece: <http://endeavor.org.gr/meletes>

Eurofound (2012), *NEETs. Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2012/54/en/1/EF1254EN.pdf.

European Commission (2015), *Employment and Social Developments in Europe 2014*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available online at: <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=Employment+and+Social+Developments+in+Europe+a+2014&mode=advancedSubmit&langId=en&policyArea=&type=0&country=0&year=0>.

European Commission (2016a), *Education and Training Monitor 2016*. Available online at: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_en.pdf.

European Commission (2016b), *Education and Training Monitor 2016*. Greece. Available online at: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-el_en.pdf.

Eurostat (2015a), Eurostat, newsrelease – Euroindicators, 76/2015 - 30 April 2015. Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6807651/3-30042015-AP-EN.pdf/c619bed7-7d9d-4992-95c3-f84e91bfcc1d>.

Eurostat (2016a), Youth neither in employment nor in education and training (NEET) rate, age group 15-24. Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>.

Eurostat (2016b), Young people neither in employment nor in education and training by sex and NUTS 2 regions (NEET rates). Available online at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_22&lang=en.

Eurostat (2017a), Eurostat, newsrelease – Euroindicators, 145/2017 Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8266821/3-02102017-AP-EN.pdf/be6fb31a-cc00-44fa-9944-39b4616ebe81>.

Eurostat (2017b), Harmonised unemployment rate by sex - age group 15-24. Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teilm021&plugin=1>.

- Eurostat (2017c). Young people neither in employment nor in education and training by sex (tesem150). Available online at: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesem150&plugin=1>.
- OECD (2017). “Greece” in *International Migration Outlook 2017*. Paris: OECD Publishing. DOI: http://dx.doi.org/10.1787/migr_outlook-2017-en
- Papadakis, N. & Kyridis, A (2016), Not happy at all or where Education seems unable to succeed: Recession, youth unemployment and Neets in Greece, in K. Karras, M. Sakellariou, A. Pediaditis & M. G. Drakakis (eds), *Pedagogy of Happiness. Towards an unconventional school* Conference Proceedings. Rethymnon: University of Crete, Pedagogical Department/ C.R.S.H.E.T.P. & G.S.E.H., N.U.T.N., T.A.S.E., pp. 93-112.
- Papadakis, N., Kyridis, A. & Papargyris, A. (2015), Searching for absents: The State of things for the Neets (young people Not in Education, Employment or Training) in Greece. An overview, in *Journal of Sociological Research*, 6 (1), pp. 44-75.
- Papadakis, N., Theodorikakos, P., Dafermos, V., Basta, M., Papargyris, A., Drakaki, M. (2016), Greek Young People not in Education, Employment or Training, in the era of crisis: NEETs’ social inclusion/ exclusion, employability, civic values and political behavior, Paper presented in the *UCL/ LLAKES Research Conference 2016*. London: 27 June 2016. Available at: <http://www.llakes.ac.uk/event/growing-and-global-austerity-comparing-youth-opportunities-aspirations-and-civic-values-around>.
- Papadakis, N., Drakaki, M., Kyridis, A. & Papargyris, A. (2017), “Between a frightening Present and a disjointed Future. Recession and social vulnerability in the case of Greek Neets: Socio-demographics, facets of the Crisis’ Impact and the revival of the intergenerational transmission of poverty” (with M. Drakaki, A. Kyridis, A Papargyris), in *Advances in Social Sciences Research Journal [ASSRJ]*, Volume 4, No 18, Sep 2017, pp. 8- 20
- Rifkin, J. (2003) Rethinking the Future of Employment in the E.U., Presentation in the *European Conference on “The future of work. Key challenges for the European Employment Strategy”*, Athens, 13- 14 February 2003.

Ελληνόγλωσση

- Alheit, P. & Bergamini, St. (1998), Βιογραφική έρευνα και έρευνα ιστοριών ζωής, στο Σ. Παπαϊωάννου (επιμ.), *Κοινωνικός Μετασχηματισμός, Εκπαίδευση και Τοπική Κοινωνία*. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης - Τμήμα Κοινωνιολογίας & Διεθνές Μεταπτυχιακό Θερινό Σχολείο, 1998, σσ. 121-130.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016), *Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης του 2016*. Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-el_el.pdf
- ΚΕΠΕΤ & ΚΕΑΔΙΚ Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης Π.Κ./ Παπαργύρης Α. & Παπαδάκης, Ν. Π3.2. *Report για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην βιοτική τροχιά των Neets*. Ρέθυμνο: Παραδοτέο της Έργου “Neets2” (Πράξη 3757 του GR07/EEA- Grants-αδημοσίευτο) (2016).
- Μαρκάκη, Γ. Ε. (2016), Διαστάσεις του φαινομένου «Διαρροής Εγκεφάλων» (Brain Drain) στην Κρήτη από το έτος 2008 μέχρι σήμερα. Αδημοσίευτη Πρόταση Εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής, Ρέθυμνο.
- Παπαδάκης, Ν. (2013), Οι Neets στην Ευρώπη: Συγκλίσεις, αποκλίσεις και οι ερμηνευτικά προσπελάσιμες όψεις του φαινομένου, στο Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs (Young People Not in Education, Employment or Training) στην Ελλάδα*. Αθήνα: Σιδέρης, σσ. 15-75.
- Παπαδάκης, Ν., Κυρίδης, Α., Φωτόπουλος Ν. (2016), *Νέα Γενιά και Neets στην Ελλάδα της Κρίσης. Οι επείγουσες διαστάσεις του προβλήματος: Έρευνα και Ολοκληρωμένη Παρέμβαση*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης
- Παπαθεοδώρου, Χ. & Παπαναστασίου, Σ.Α. (2010), *Διαγενεακή μεταβίβαση της φτώχειας στην Ελλάδα και την ΕΕ: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εμπειρική ανάλυση*, Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- Φωτόπουλος, Ν. (2013), Το πρόβλημα των Neets και η ελληνική πραγματικότητα, στο Ν. Παπαδάκης (επιμ.), *Βαρόμετρο Απόντων: οι NEETs στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σσ. 241-263.

